

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Tereza Dubravská

**Komparativní analýza zastoupení advokátem
v českém a španělském civilním procesu**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Silvia Kubešová, Ph.D.

Katedra: Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 18. 11. 2018

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval/a samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 147 631 znaků včetně mezer.

V Praze dne 18. 11. 2018

Tereza Dubravská

Poděkování

Autorka by ráda upřímně poděkovala vedoucí práce JUDr. Silvii Kubešové, Ph.D., jejíž konzultace, rady a připomínky k vypracování práce významně přispěly.

Obsah

Úvod	1
1. Pojem a účel civilního procesu	3
1.1. Pojem civilního procesu	3
1.2. Druhy civilního procesu	4
1.2.1. Druhy civilního procesu v České republice	5
1.2.2. Druhy civilního soudnictví ve Španělském království	6
1.5. Prameny právní úpravy civilního procesu	7
1.5.1. Prameny právní úpravy civilního procesu v České republice	7
1.5.2. Prameny právní úpravy civilního procesu ve Španělském království	8
1.5.3. Evropská právní úprava	9
2. Pojem a účel zastoupení v civilním procesu	10
2.1. Pojem a účel zastoupení v civilním procesu	10
2.2. Druhy zastoupení v civilním procesu	11
2.2.1. Druhy zastoupení v civilním procesu v České republice	11
2.2.1.1. Zastoupení na základě zákona	11
2.2.1.2. Zastoupení na základě plné moci	13
2.2.1.3. Zastoupení na základě rozhodnutí	14
2.2.2. Druhy zastoupení v civilním procesu ve Španělském království	16
2.2.2.1. Zastoupení na základě zákona	16
2.2.2.2. Zastoupení na základě plné moci	17
2.2.2.3. Zastoupení na základě rozhodnutí	18
2.2.3. Srovnání druhů zastoupení	19
3. Zastoupení advokátem v civilním procesu	20
3.1. Advokacie	21
3.2. Postavení advokáta	23
3.2.1. Postavení advokáta v České republice	23
3.2.2. Postavení advokáta a procesního obhájce ve Španělském království	24
3.2.3. Evropský advokát	25
3.3. Role advokáta v civilním procesu	27
3.3.1. Role advokáta v civilním procesu v České republice	32
3.3.2. Role advokáta a procesního obhájce v civilním procesu ve Španělském království	33
3.3.2.1. Advokát	33
3.3.2.2. Procesní obhájce	35
3.4. Vztah advokát a klient	36
3.4.1. Vztah advokát a klient v České republice	37
3.4.2. Vztah advokáta a procesního obhájce s klientem ve Španělském království	39
3.4.2.1. Vztah advokát a klient	39
3.4.2.2. Vztah procesní obhájce a klient	41
3.5. Plná moc	42
3.5.1. Odlišnosti plné moci ve španělské úpravě	43
3.6. Povinnost zastoupení advokátem v civilním procesu	44
3.6.1. Povinnost zastoupení advokátem v civilním procesu v České republice	44
3.6.2. Povinnost zastoupení advokátem a procesním obhájcem v civilním	

procesu ve Španělském království	45
4. Zastoupení advokátem v civilním procesu de lege ferenda	48
4.1. Institut procesního obhájce	48
4.2. Advokátský proces	50
4.3.1. Potřeba zastoupení advokátem v civilním procesu	51
4.3.2. Hodnota předmětu sporu	52
4.3.3. Výjimky z povinnosti být zastoupen advokátem v civilním řízení	53
4.3.4. Bezplatná právní pomoc	54
4.3.5. Změny v advokátském stavu a advokátního tarifu	57
Závěr	59
Seznam zkratk	61
Seznam zdrojů	62
Abstrakt	67
Abstract	68
Resumen	69

Úvod

Právo na právní pomoc vyplývá z ústavního pořádku České republiky, konkrétně z Listiny základních práv a svobod. Ve Španělském království je pak také zakotveno v základním dokumentu státu, tedy ve Španělské ústavě (Constitución Española 1978). Právu na právní pomoc odpovídá povinnost státu tuto pomoc zajistit. Státy tak činí zpravidla stanovením podmínek pro činnost svobodné profese – advokacie¹. Advokát tedy, jako profesionál práva, vystupuje v civilním řízení jako odborník, který hájí zájmy svého klienta a naplňuje tak jeho právo na právní pomoc. Advokát je v civilním procesu zástupcem účastníka a je oprávněn za něj činit úkony v řízení. Advokát však není jen vzdělaným nástrojem pro činění procesních úkonů, ale také důvěrným rádcem svého klienta, který do jeho rukou svěřil své procesní postavení.

Diplomová práce se zabývá komparativní analýzou postavení advokáta v civilním procesu v České republice a Španělském království. V současné době, kdy jsou právní řády států Evropské unie čím dál více sbližovány lze se stále větším úsilím nalézt právní instituty, které by vykazovaly podstatné odlišnosti. Stejně tak tomu je v případě civilního práva procesního, které, alespoň v základech na kterých stojí v obou porovnávaných právních řádech, vykazuje téměř stejné pojmové znaky. V případě zastoupení advokátem v civilním řízení je však situace jiná. Zčásti jsou si úpravy velmi blízké – a to hlavně v úpravě vztahu mezi advokátem a klientem, ale zčásti se projevují významné rozdíly.

Cílem této práce je popsat celkové postavení advokáta v civilním procesu a zdůraznit rozdíly, které mezi českou a španělskou úpravou tohoto institutu existují. Cílem je také zhodnocení stávajících úprav, jejich účelu a důsledků. Na základě porovnání odlišností úprav poté autorka práce uvažuje nad možnou změnou českých procesních předpisů a české právní úpravy vůbec. Dílčím cílem je zvážení zavedení advokátského procesu do českého civilního procesu, z autorčina pohledu hlavně s přihlédnutím a možné inspiraci v současné španělské úpravě.

Diplomová práce je komparativní analýzou, autorka užívá postup komparace a popisné metody. V práci je nejprve obecně nastíněn popisovaný institut a dále je popsána česká a následně španělská právní úprava. Pokud jsou si úpravy velmi podobné, autorka pouze vytýká jejich rozdíly.

V diplomové práci je postupováno od obecného ke konkrétnímu, tedy od výkladu o civilním procesu po postavení advokáta jako zástupce účastníka v civilním procesu. První tři části práce

---

¹ MACKOVÁ, Alena. Právní pomoc advokátů a její dostupnost. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2001, s. 111

se zabývají úpravami de lege lata, zatímco ve čtvrté části se práce věnuje úvahám de lege ferenda.

V rámci tématu role advokáta v civilním procesu vyvstává nespočet dalších a podstatných otázek. První z nich je například postavení evropského advokáta. Ať jde o otázku velmi zajímavou, autorka se jí zabývá pouze okrajově a práce je výlučně zaměřena na komparaci postavení advokáta ve Španělském království a v České republice. Další otázkou je hlubší prozkoumání vztahu mezi advokátem a klientem, ale z důvodu rozsahu takové materie práce pokládá pouze základy tohoto vztahu. Neposlední otázkou mezi mnoha dalšími je i poučovací povinnost soudu a její limity, která v některých bodech v zásadě koliduje s činností advokáta jako zástupce - profesionála.

Autorka považuje téma diplomové práce za aktuální převážně z důvodu vedené diskuze nad zavedením advokátského procesu do českého právního řádu a možnému dokončení rekodifikace soukromého práva, která spočívá ve vypracování Věcného záměru občanského soudního řádu, který by se účasti advokáta v civilním řízení dotkl. Dlužno říci, že právní komparatistika zpravidla přináší příklady možných změn a návrhy konkrétních ustanovení, které by se do rekodifikace civilního řízení mohly promítnout a které představovaná práce čtenáři nastiňuje.

1. Pojem a účel civilního procesu

1.1. Pojem civilního procesu

V odborné literatuře existuje nespočet definic termínu civilní proces a v každém z různých pojetí procesu se definice liší, podle způsobu nazírání na něj. Autorce se jako nejužitečnější jeví definice civilního procesu jako souboru právních vztahů vznikajících v důsledku postupu (procesních úkonů) soudu a dalších procesních subjektů při poskytování ochrany soukromoprávním a některým jiným právním vztahům.²

Podle Svobody je pro vymezení pojmu civilního procesu důležité určit jeho podstatné znaky. Jako podstatné znaky pak určuje samotný význam slova proces a účel procesu.³ Význam slova proces, které pochází z latinského slova *processus*, *procedere*, je postup, postup vpřed. Význam slova proces je tedy sled kroků a úkonů, které vedou k cíli a naplnění účelu procesu. Spokojit se s pouhým definováním slova proces, sledu úkonů, ovšem pro definování civilního procesu nestačí. Svoboda dodává, že je na civilní proces třeba nahlížet jako na právem upravený postup k tomu oprávněných subjektů, který se realizuje v rámci řízení. Cílem a účelem civilního procesu a současně jeho předmětem je pak ochrana soukromoprávních poměrů. Různá pojetí a definice civilního procesu pak kladou důraz na jiný z podstatných znaků procesu a staví jej do popředí.

Profesor Ott, významný český civilista, popisuje civilní proces především jako úkony. Podle Otta všechny úkony soudce i sporných stran (žalobce a žalovaného), které spojeny jsou pořádkem ústrojným k tomu směřují, aby soukromoprávní nárok přestal být sporným, určen byl výrokem soudu, jsou řízením soudním ve věcech sporných čili processem [sic] civilním.⁴

Španělská odborná literatura, stejně jako česká, obsahuje velké množství definic civilního procesu. Příkladem může být definice konceptu procesu, kterou nabízí Díaz Pita. Proces je možné definovat jako souhrn činností, které uskutečňují soudní orgán a strany, směřující

---

2 WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ et al. Civilní právo procesní. Část první: řízení nalézací. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015, s. 34

3 SVOBODA, Karel a Renata Šínová a Klára Hamuláková et al. Civilní proces. Obecná část a sporné řízení. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 2

4 OTT, Emil, SPÁČIL, Jirí, ed. Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního. I. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 1

k dokazování a jednání, v tomto případě se záměrem toho, že se jedna strana pokouší uplatnit nárok před druhou.⁵

Martín Ostos při definici procesu klade důraz na úkony v procesu prováděné a cíl procesu. Martín Ostos definuje proces (a to nejen civilní) jako uspořádaný celek nebo po sobě jdoucí právní úkony, jejichž prostřednictvím je dosaženo efektivní ochrany práv.⁶

Španělská civilní procesualistika navíc při definování procesu klade důraz na odlišení procesu jako instituce (el proceso) a souboru procesních kroků (el procedimiento). El proceso je vnímán jako instituce, prostřednictvím které strany uspokojují své nároky, je vnímán abstraktně. El proceso je materiální stránka procesu, zahrnuje to podstatné, to esenciální. El procedimiento je pak vnímáno formálně, jde o sérii kroků a postupů, které upravuje občanské procesní právo. El procedimiento upravuje formu navenek, je to projev procesu navenek a nedotýká se jádra a účelu procesu, která je ponechána el proceso. Rozdíl mezi pojmy, které jsou ve španělském právu často zaměňovány lze vysvětlit na příkladu. El proceso je nástroj a el procedimiento jsou právem dané instrukce, jak nástroj používat. Rozlišení, které španělské civilní procesní právo používá, je v rovině teoretické.

České a španělské pojetí procesu je proto vnímáno velmi podobně a do značné míry stejně. Obě pojetí se shodují v tom, že proces je sérií kroků upravených právem, které vedou k ochraně a uplatnění práv stran. Význam má v tomto ohledu fakt, že český i španělský právní řád jsou součástí kontinentálního typu právní kultury, která stojí na základech římského práva.

Jako na odlišnost v pojetí civilního procesu může být nahlíženo na rozlišení el proceso a el procedimiento ve španělské nauce. Nicméně jde o rozlišení teoretické, které lze nalézt pouze v odborné literatuře. V právních předpisech takové rozlišení nenalezneme a takové rozlišení nemá vliv na cíl a účel procesu, tedy na ochranu soukromoprávních poměrů, na kterém se české i španělské pojetí shodují.

1.2. Druhy civilního procesu

Tak, jako právní věda rozlišuje jednotlivé druhy soudnictví, rozlišuje také druhy civilního procesu. Civilní proces se skládá z jednotlivých procesních druhů, které však nicméně mají

---

5 DÍAZ PITA, Paula. Derecho procesal civil. Tomo I. Madrid: Tecnos, 2016, s. 54

6 MARTÍN OSTOS, José de los S. e Consuelo RÍOS MOLINA. Diccionario de Derecho Procesal. Segunda edición. Sevilla: Astigi, 2005, s. 145

společný základ⁷. Dílčí druhy civilního procesu mají různé cíle a funkce a ovládají je různé principy. Každý z druhů civilního procesu má specifický znak nebo znaky, které jej odlišují od ostatních druhů.

1.2.1. Druhy civilního procesu v České republice

České právo rozlišuje mezi 5 druhy řízení – nalézací, vykonávací, zajišťovací, insolvenční a rozhodčí.

Prvním a základním druhem civilního procesu je řízení nalézací. Nalézací řízení je druh civilního procesu, ve kterém se zjišťuje, zda existuje tvrzený soukromoprávní nárok, či nikoli, popřípadě právo sám vytváří⁸. Nalézací řízení je dále vnitřně členěno na 2 typy řízení – sporné a nesporné. Podle Winterové⁹ existuje mnoho teorií, které usilují o rozhranění těchto typů. Nejspokojivěji řeší rozdělení teorie, která rozdíl spatřuje mezi funkcemi obou typů. V případě sporného řízení je to funkce reparační a v případě nesporného řízení je jí funkce preventivní.

Druhým druhem civilního procesu je řízení vykonávací (exekuční). Cílem vykonávacího řízení je vynucení splnění uložené povinnosti, pokud nebyla splněna dobrovolně. Řízení vykonávací může a nemusí následovat řízení nalézací. Následovat řízení nalézací nemusí, protože ten, komu je povinnost uložena splní dobrovolně, ten jež má právo žádat splnění povinnosti nezhájí vykonávací řízení nebo rozhodnutí soudu vykonatelné vůbec není (např. konstitutivní rozhodnutí). Řízení vykonávací může spočívat i ve vynucení povinnosti, která neplyne z rozhodnutí soudu, jak je tomu v případě vynucení povinnosti stanovené v notářském zápisu se svolením vykonatelnosti. V rámci vykonávacího řízení může návrhatel volit mezi 2 rovnocennými typy – výkon rozhodnutí a exekuce. Jak píše Kindl, pojmu výkon rozhodnutí se používá tehdy, je-li rozhodnutí vykonáváno soudem, zatímco pojmu exekuce se používá tehdy, je-li rozhodnutí vykonáváno soudním exekutorem¹⁰.

V případě zajišťovacího řízení nehovoříme o řízení jako takovém, jako spíše o jednotlivých institutech zvláštní povahy. Jejich společným základem je to, že slouží k předběžnému zajištění práva nebo jeho výkonu v případě ohrožení¹¹.

---

7 WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ et al. Civilní právo procesní. Část první: řízení nalézací. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015, s. 38

8 ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. Civilní právo procesní. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, s. 51

9 WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ et al. Civilní právo procesní. Část první: řízení nalézací. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015, s. 40

10 KINDL, Milan a Alexandr ŠÍMA a Ondřej DAVID. Občanské právo procesní. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, s. 49

11 WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ et al. Civilní právo procesní. Část první: řízení nalézací. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015, s. 42

Insolvenční řízení upravuje zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen insolvenční zákon), jehož název napovídá, co je předmětem insolvenčního řízení. Insolvenční řízení má prvky řízení nalézacího a vykonávacího. Cílem je dosáhnout majetkového uspořádání mezi větším počtem subjektů, které by krizovou situaci překonalo anebo z ní vyvodilo nezbytné důsledky¹².

Rozhodčí (arbitrážní) řízení se od ostatních druhů řízení liší tím, že v pozici nestranného třetího nevystupuje soud, ale rozhodce či kolegiální orgán rozhodců a to na základě dohody stran. Právě v podobě rozhodčího řízení však existuje i způsob řešení sporů, který může vyústit nejen v dohodu, usmíření či smír, ale dokonce v závazné rozhodnutí (rozhodčí nález)¹³.

1.2.2. Druhy civilního procesu ve Španělském království

Stejně jako v České republice, také španělské právo rozlišuje mezi druhy civilního procesu.

Díaz Pita rozděluje druhy civilního procesu podle 2 kritérií.¹⁴

Prvním kritériem je rozdělení podle předmětu procesu. V takovém případě je civilní proces členěn na řízení deklaratorní (procesos declarativos), exekutivní (procesos de ejecución) a řízení s předběžným opatřením – zajišťovací (procesos cautelares). Deklaratorní řízení dále rozděluje na takové, které se omezuje na pouhé deklarování existence nebo neexistence určitého práva, právního vztahu nebo skutečnosti (proceso meramente declarativo). Dále na konstitutivní, které zakládá nebo ruší určitý právní vztah (proceso constitutivo) a na takové, které odsuzuje k určitému plnění (proceso de condena). Exekutivní řízení je ekvivalentem českého vykonávacího řízení (exekučního). Lze zahájit pouze na návrh a je nutné, aby bylo zahájeno na základě titulu, kterým je rozsudek na plnění (sentencia condenatoria) vydaný v řízení, které odsuzuje k určitému plnění. Předpokladem je také to, že nebylo plněno dobrovolně. Řízení s předběžným opatřením jsou taková řízení, které mají za cíl přijetí opatření, která zajistí splnění rozhodnutí, která jsou vydána v řízeních deklaratorních.

Druhým kritériem je rozdělení podle toho, jaký nárok v řízení vznikne. Díaz Pita rozlišuje mezi řízeními spornými (procesos ordinarios), modalitami těchto řízení a řízení zvláštními (procesos

---

12 WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ et al. Civilní právo procesní. Část první: řízení nalézací. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015, s. 41

13 KINDL, Milan a Alexandr ŠÍMA a Ondřej DAVID. Občanské právo procesní. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, s. 393

14 DÍAZ PITA, Paula. Derecho procesal civil. Tomo I. Madrid: Tecnos, 2016, s. 56

civiles especiales). Řízení sporné (procesos ordinarios) dále rozlišuje na řízení běžné (juicio ordinario) a ústní (juicio verbal). V případě rozlišení mezi běžným a ústním řízením je hlavním kritériem kvantita, tedy peněžní vyjádření toho, co je ve sporu žádáno. Řízení ústní je využíváno v jednodušších sporech, které mají menší význam.

Mezi řízení zvláštní pak španělský právní řád zařazuje taková řízení, která jsou v České republice označována jako nesporná a jsou upravena v zákoně č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen z.ř.s.). Ve Španělském království jsou řízení sporná a nesporná upravena v jediném zákoně, zákoně o civilním procesu - Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil (dále jen LEC) tak, jako byla do účinnosti z.ř.s. dne 1. 1. 2014 v České republice upravena sporná a nesporná řízení v jediném zákoně a to v o.s.ř..

K rozdělení, které Díaz Pita nabízí, je třeba dodat, že španělský právní řád upravuje také řízení insolvenční. Základ právní úpravy insolvenčního řízení nabízí španělský insolvenční zákon - Ley 22/2003, de 9 de julio, Concursal (dále jen španělský insolvenční zákon), nicméně jej doplňují další předpisy, které se podrobně zabývají dílčími instituty insolvenčního řízení. V královské sankci, která předchází textu španělského insolvenčního zákona je zakotveno pravidlo subsidiarity LEC vůči španělskému insolvenčnímu zákonu. Smírčí řízení je upraveno v zákoně o arbitráži - Ley 60/2003, de 23 de diciembre, de Arbitraje (dále jen zákon o arbitráži). Martín Ostos definuje smírčí řízení jako takové, ve kterém se strany podřídí vyřešení otázek, které jsou mezi nimi sporné nebo které jako sporné mohou vyvstat a se kterými jako s předmětem sporu mohou volně nakládat, rozhodnutí jednomu nebo více rozhodcům.¹⁵

1.3.Prameny právní úpravy civilního procesu

1.3.1. Prameny právní úpravy civilního procesu v České republice

Páteří civilního řízení v České republice je o.s.ř.. Ode dne své účinnosti, 1. 4. 1964, prošel mnoha novelami a byly do něj zapracovány požadavky, které na český právní řád kladou normy evropského práva. Vedle o.s.ř. stojí zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen z.ř.s.), který upravuje některá taxativně tímto zákonem stanovená nesporná řízení. O.s.ř. zde pak platí podpůrně nejen při nedostatku speciálního ustanovení, ale i vedle něho.

---

15 MARTÍN OSTOS, José de los S. e Consuelo RÍOS MOLINA. Diccionario de Derecho Procesal. Segunda edición. Sevilla: Astigi, 2005, s. 22

Při výčtu pramenů nesmíme zapomenout na Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky (dále jen Ústava ČR) a Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky (dále jen Listina). Tyto dva právní předpisy upravují civilní proces hlavně z hlediska jeho základních principů a struktury soudní moci. Ústava ČR tak činí především ve své hlavě IV., Moc soudní a Listina ve své hlavě V., Právo na soudní a jinou právní ochranu.

Společně s těmito základními kameny upravují civilní proces i jiné právní předpisy. Pro mnohost právních předpisů zákonné i podzákonné úpravy jsou v této práci uváděny pouze následující. Jedná se o zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, přísedících a státní správě soudů (dále jen zákon o soudech a soudcích), insolvenční zákon, zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále jen ZA), zákon ČNR č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (dále jen notářský řád), zákon č. 120/2001 Sb., o exekutorech a exekuční činnosti (dále jen EŘ) a jiné. V případě podzákonných právních předpisů je třeba zmínit vyhlášku č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy (dále jen jednací řád OS a KS) nebo vyhlášku č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále jen advokátní tarif).

1.3.2. Prameny právní úpravy civilního procesu ve Španělském království

Španělský občanský zákoník - Real Decreto de 24 de julio de 1889 por el que se publica el Código Civil (dále jen CC) ve svém prvním článku stanoví, že pramenem španělského právního řádu je zákon, obyčej a všeobecné principy práva. Nicméně tak, jak stanoví jeden ze základních civilně procesních předpisů - LEC jako jediný pramen procesního práva může být považován pouze zákon.

Španělská právní úprava stojí na ucelené úpravě civilního řízení v jediném předpisu. Již zmiňovaným předpisem je LEC, který v sobě zahrnuje jak úpravu nalézacího řízení sporného, tak nesporného. Zákonem, který stojí vedle LEC je LOPJ. Jak popisuje Martín Ostos¹⁶ tento zákon reguluje rozsah a limity jurisdikce, organizaci soudní soustavy, postavení soudů a Nejvyšší soudcovské rady, postavení soudců, státního zastupitelství, dalších osob a institucí spolupracujících a pomocných a personálu správy soudů.

Na úpravě civilního procesu se podílí také CE a to především v článku 24, který se zabývá úpravou práva na spravedlivý proces, které je dále rozvíjeno v předpisech nižší právní síly.

---

16 MARTÍN OSTOS, José de los S. e Consuelo RÍOS MOLINA. Diccionario de Derecho Procesal. Segunda edición. Sevilla: Astigi, 2005, s. 112

Dalšími významnými předpisy, které pro jejich mnohost nelze v této práci uvést všechny, jsou například zákon o bezplatné právní pomoci - Ley 1/1996, de 10 de enero, de asistencia jurídica gratuita (dále jen LAJG), španělský insolvenční zákon, organický zákon o prostředcích ochrany proti násilí z důvodu pohlaví osoby - Ley orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género (dále jen LPIVG) nebo zákon o mezinárodní justiční spolupráci v civilních věcech - Ley 29/2015, de 30 de julio, de cooperación jurídica internacional en materia civil.

1.3.3. Evropská právní úprava

Oba státy, jako členské státy Evropské unie, zahrnují do úpravy civilního procesu také primární právo Evropské unie a přímo použitelná nařízení¹⁷. Primární právo je aplikovatelné bez jakékoli transformace a soud je jím vázán stejně jako zákonem (čl. 95 ods. 1 Ústavy ČR)¹⁸. Stejně pravidlo, které určuje čl. 95 Ústavy ČR, nalezneme i v CE a to v hlavě VI., Soudní moc a v úvodních ustanoveních LOPJ.

Jak vyplývá z čl. 288 Smlouvy o Evropské unii - Smlouva o Evropské unii, Úř. věstník C 191, 29.7.1992 (dále jen SEU), mají nařízení přímý účinek a podle judikatury Evropského soudního dvora se aplikují přednostně před vnitrostátním právem¹⁹. Pro Českou republiku a Španělské království tak platí stejná pravidla. V případě civilního procesu jsou významná následující nařízení. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 606/2013 ze dne 12. června 2013 o vzájemném uznávání ochranných opatření v občanských věcech a mnohá další, která upravují doručování, úpravu dědických věcí a jiné.

Pravidla, která stanovují směrnice, jsou pak státy povinny transponovat do svých právních řádů ve stanovených lhůtách.

---

17 do českého právního řádu se evropské právo začleňuje na základě čl. 10a Ústavy ČR, ve Španělském království takovou funkci plní čl. 96 španělské ústavy

18 WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ et al. Civilní právo procesní. Část první: řízení nalézací. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015, s. 47

19 Rozsudek Soudního dvora EU 6/64 Costa v. E.N.E.L. ze dne 15. 7. 1964

2. Pojem a účel zastoupení v civilním procesu

2.1. Pojem a účel zastoupení v civilním procesu

Institut zastoupení je obecně upraven v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen občanský zákoník) a to konkrétně v §§ 436-488. Zastoupení je zvláštní vztah dvou osob, zástupce a zastoupeného, v důsledku kterého má zástupce právní možnost jednat na účet zastoupeného²⁰. Procesní zastoupení je typem zastoupení přímé. Přímý zástupce činí projev vůle jménem zastoupeného a na jeho účet, takže práva a povinnosti, jedná-li zástupce v mezích oprávnění, vznikají přímo zastoupenému²¹. Sám zástupce musí být plně svéprávný a způsobilý tak před soudem (již uvažujeme o zastoupení účastníka řízení) samostatně vystupovat.

V případě procesního práva zastoupení úzce souvisí s dvěma základními instituty účastenství v civilním procesu a to s institutem způsobilosti být účastníkem řízení a procesní způsobilostí. Způsobilost být účastníkem řízení je způsobilost být nositelem procesních práv a povinností a v občanském právu jí přísluší pojem právní osobnost. Druhým z institutů je procesní způsobilost, jejíž nedostatek je odstranitelnou vadou řízení. Jedním z dílčích účelů zastoupení v civilním procesu je právě odstranění vady nedostatku procesní způsobilosti.. Právě při celkovém nedostatku nebo omezení svéprávnosti osoby²², tedy i procesní způsobilosti, účastník musí být zastoupen. Účastník samozřejmě může být zastoupen, i když má procesní způsobilost. V rámci jednotlivých druhů zastoupení v civilním procesu, které procesní právo upravuje, se účel zastoupení liší. Procesní způsobilosti v hmotném právu odpovídá pojem svéprávnost

Španělské procesní právo nahlíží na pojem a zastoupení v civilním procesu velmi podobně, jako to české. Stejně tak LEC rozlišuje mezi instituty způsobilost být účastníkem řízení (*capacidad para ser parte*) a procesní způsobilostí (*capacidad procesal, capacidad para comparecer en juicio*).

U nahlížení na účel procesního zastoupení však existují větší rozdíly. V obou případech je sledován účel ochrany účastníka řízení. České právo sleduje především ochranu účastníků, kteří jsou nějakým způsobem znevýhodněni, omezeni ve své svéprávnosti či z přechodných překážek

---

20 MELZER, Filip a Petr TĚGL a kol. Občanský zákoník – velký komentář. Svazek III. § 419-654. Praha.: Leges, 2014, s. 39

21 Zastoupení přímé a nepřímé. epravo.cz [online]. [cit. 2008-8-20]. Dostupné z <https://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/zastoupeni-prime-a-neprime-55106.html>

22 člověk, který byl ve svéprávnosti omezen, může jednat v tom rozsahu, v jakém jeho svéprávnost omezena nebyla

nemohou samostatně vystupovat před soudem. Španělské procesní právo na zastoupení nahlíží jako na formu ochrany účastníka a to jakéhokoliv. Montero Aroca vysvětluje, že zákonodárce předpokládá, že zájmy stran jsou lépe chráněny, když v procesu musí být zastoupeny znalci práva, kteří vystupují jako prostředníci mezi stranami a soudem²³. Španělská úprava tak nahlíží na procesní zastoupení jako na ochranu – ať již účastníka, který není procesně způsobilý či účastníka, který je stranou řízení, které není bagatelním. Právě v druhém případě je na zastoupení nahlíženo nejen jako na ochranu, ale také jako na povinnost.

2.2. Druhy zastoupení v civilním procesu

2.2.1. Druhy zastoupení v civilním procesu v České republice

V procesním právu rozlišujeme mezi třemi druhy zastoupení, a to zastoupení na základě zákona, zastoupení na základě plné moci a zastoupení na základě rozhodnutí²⁴.

2.2.1.1. Zastoupení na základě zákona

O.s.ř. ve svém § 22 stanoví, že fyzická osoba, která nemůže před soudem jednat samostatně, musí být zastoupena svým zákonným zástupcem nebo opatrovníkem. Ustanovení dopadá na případy, kdy osoba nemůže před soudem samostatně jednat²⁵. Jde o účastníky, kteří nemají procesní způsobilost. Takovými osobami jsou osoby nezletilé, které nejsou plně svéprávné nebo osoby, které zletilosti dosáhly, ale kterým byla svéprávnost omezena rozhodnutím soudu. Kdo jedná za takové osoby, jako zástupce, stanoví občanský zákoník. Zákonnými zástupci osoby nezletilé, která není plně svéprávná, jednájí její rodiče, popřípadě poručník nebo osvojitel. V případě osoby zletilé, jejíž svéprávnost byla omezena, jedná její opatrovník, který jí byl ustanoven soudem v rozsudku o omezení svéprávnosti.²⁶

V případě nezletilých dětí by pravidlem měl být závěr, že tyto nemají plnou procesní způsobilost ve smyslu §20 odst. 1 o.s.ř., přičemž opačný závěr lze přijmout pouze v konkrétních zcela

---

23 MONTERO AROCA, Juan et al. Derecho Jurisdiccional II Proceso civil. 25a edición. Valencia.: Tirant lo Blanch, 2017, s.104

24 SVOBODA, Karel a Renata Šínová a Klára Hamuláková et al. Civilní proces. Obecná část a sporné řízení. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 63

25 LAVICKÝ Petr a kol. Občanský soudní řád (§1 až 250). Řízení sporné. Praktický komentář. Praha.: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016, s. 114

26 LAVICKÝ Petr a kol. Občanský soudní řád (§1 až 250). Řízení sporné. Praktický komentář. Praha.: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016, s. 114-115

výjimečných situacích a vždy je nutno jej řádně odůvodnit²⁷. Ze závěru Ústavního soudu vyplývá, že je třeba zajistit dostatečnou ochranu nezletilým dětem a proto vždy vyžadovat jejich zastoupení. V každém případě ale soud musí přihlížet k rozumové a volní vyspělosti konkrétního nezletilého účastníka, tedy k tomu zda je schopen sám před soudem vystupovat a rozumět důsledkům, které pro něj z řízení plynou. Pokud by se soud rozhodl jednat pouze s nezletilým účastníkem, musí své rozhodnutí o tom, že účastník je schopen před soudem jednat samostatně, řádně odůvodnit.

V případech osob, které byly ve své svéprávnosti omezeny, bude její opatrovník, jako její zástupce jednat v takovém rozsahu, v jakém byla svéprávnost osoby omezena. V rozsahu, ve kterém svéprávnost omezena nebyla, může osoba jednat samostatně. Dále o.s.ř. přiznává předsedovi senátu možnost rozhodnout, že fyzická osoba, která nemá plnou svéprávnost, musí být v řízení zastoupena svým zákonným zástupce nebo opatrovníkem, i když jde o věc, v níž by jinak mohla jednat samostatně a to vyžadují-li to okolnosti případu. Podle pravidla v §23 o.s.ř. jde o situaci, kdy z hlediska hmotného práva osoba může v dané věci samostatně jednat, nicméně z okolností případu a to zejména pro větší složitost procesních úkonů než právního jednání hmotněprávního vyplývá, že za účelem ochrany této osoby v řízení, předseda senátu rozhodne o jejím zastoupení. Jde o určitou pojistku proti situaci, kdy by procesní právo plně navázané na míru svéprávnosti dle předmětu řízení nutilo účastníka jednat samostatně, procesní úkony by však ve srovnání s právním jednáním v dané věci byly výrazně náročnější²⁸.

V případě zastoupení na základě zákona tedy procesní právo sleduje účel zamezení nedostatku procesní způsobilosti, ale také účel ochrany účastníka řízení. Povinnost zastoupení je procesními pravidly stanovena za účelem ochrany slabší strany, pojmu, který je vlastní spíše hmotnému právu. Nicméně i v procesním právu lze narazit na pojem slabší strany. Slabší stranou z pohledu civilního práva procesního, konkrétně z pohledu institutu zastoupení²⁹, je nezletilá osoba a osoba s omezenou svéprávností, jejichž slabší procesní postavení vyplývá právě z jejich částečné, respektive omezené svéprávnosti³⁰.

---

27 nález Ústavního soudu ze dne 4. prosince 2014, sp. zn. I. ÚS 1041/14

28 SVOBODA, Karel a Renata Šínová a Klára Hamuláková et al. Civilní proces. Obecná část a sporné řízení. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 63

29 z pohledu jiných procesních institutů, než je zastoupení, je slabší stranou jiný účastník řízení, např. ten, který není zastoupen advokátem nebo notářem

30 ŠLEJHAROVÁ, Markéta. Vybrané projevy ochrany „slabší strany“ z pohledu civilního práva procesního. Bulletin advokacie. 2018, 7-8, 46-50. ISSN 1805-8280

Pro úplnost srovnání se španělskou úpravou je třeba doplnit, že za právnickou osobu před soudem jedná a tedy ji zastupuje³¹ ten, jehož určuje §21 o.s.ř.. Za právnickou osobu tedy jedná člen statutárního orgánu (jedná-li se o kolektivní orgán jedná jeho předseda popřípadě člen, který byl jednáním pověřen), pověřený zaměstnanec, vedoucí odštěpného závodu (týká-li se věc závodu), prokurista či jiná osoba, stanoví-li tak zvláštní zákon nebo §21 odst. 3 o.s.ř..

2.2.1.2. Zastoupení na základě plné moci

Zastoupením na základě plné moci se o.s.ř. zabývá v §§ 24 až 28a. Zastoupení na základě plné moci vychází z práva na právní pomoc garantované čl. 37 odst. 1 Listiny. Účastník řízení tak nemusí svá práva a povinnosti za řízení vykonávat sám, ale prostřednictvím zmocněnce zvolenému k tomuto účelu³². Nejedná-li se o zvláštní druhy zastoupení na základě plné moci upravené v §26 a §26a zákon připouští pouze zastoupení fyzickou osobou. Takovou osobou může být advokát, notář, patentový zástupce nebo obecný zmocněnec. Pouze advokáta si jako zmocněnce účastník řízení může zvolit vždy, bez ohledu na další okolnosti. V případech ostatních zmocněnců je jejich zmocnění k zastupování v řízení v různém rozsahu omezeno. V téže věci může mít účastník současně jen jednoho zvoleného zástupce³³. V případě zastoupení na základě plné moci jde o možnost účastníka si zástupce zvolit. Jedná se o zastoupení smluvní a je ponecháno na vůli účastníka, zda si zástupce volí či ne. Účastník si zástupce volí ve většině případů v situaci, kdy sám nechce před soudem vystupovat či například z časových důvodů vystupovat před soudem nemůže. S výjimkou obecného zmocněnce si účastník volí osoby, které jsou znalé práva.

To, v jakém rozsahu a v jakém řízení může účastníka zastupovat notář nebo patentový zástupce, stanovují notářský řád a zákon č. 417/2004 Sb., o patentových zástupcích.

Obecným zmocněncem může být kterýkoli svéprávný občan, a to v kterékoli civilní věci: soud však může rozhodnout, že takové zastoupení nepřipouští, jestliže zástupce zřejmě není způsobilý k řádnému zastupování, anebo jestliže jako zástupce vystupuje v různých věcech opětovně³⁴. Rozhodnout o nepřipustnosti zastoupení takovým zmocněncem může soud i bez návrhu a záležitosti

---

31 Teorie fikce – právnická osoba sama jednat nemůže a vždy musí být zastoupena

32 ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. Civilní právo procesní. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, s. 111

33 nad tímto pravidlem je vedena diskuze, právní řády Německa, Rakouska a Slovenska vyšší počet zvolených zástupců nezakazují, český trestní řád také dovoluje určit si více obhájců

34 WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ et al. Civilní právo procesní. Část první: řízení nalézací. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015, s. 141

pouze na jeho úvaze. Zástupce zřejmě nebude způsobilý k řádnému zastupování, pokud ani přes poučení ze strany soudu nebude schopen řádně postupovat v řízení³⁵. Fakt, že fyzická osoba vystupuje jako zástupce účastníka v různých věcech opětovně, může soud vést k úvaze, že se jedná o osobu, která nemá potřebné právnické vzdělání pro profesionální zastoupení účastníka, nicméně své služby nabízí, jako kdyby jej měla. Taková osoba může v důsledku neprofesionálního postupu v řízení přivodit účastníkovi škodu³⁶ nebo způsobit průtahy řízení. Účelem ustanovení je tedy jak ochrana účastníka řízení, tak advokátského stavu.

Jak již bylo výše zmíněno, procesní předpisy upravují i zvláštní druhy zastoupení. Jde o případy, kdy je účastník řízení zastupován odborovou organizací, Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí, právnickou osobou, jejíž činností je ochrana před diskriminací na základě pohlaví, rasového nebo etnického původu, náboženství a víry, světového názoru, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace, právnickou osobou, jejíž činností je ochrana práv podle autorského zákona nebo ochrana cizinců. Takoví zástupci však mohou účastníka zastupovat pouze v určitých druzích řízení, které občanský soudní řád stanovuje a to v závislosti na předmětu řízení.

Další omezení rozsahu zastoupení však určuje i sám o.s.ř. a to v případě dovolání. Dovolatel musí být v dovolacím řízení zastoupen advokátem nebo notářem. Notářem může být účastník zastoupen pouze v takovém rozsahu, v jakém je oprávnění notáře zastupovat účastníka stanoveno notářským řádem. Výjimky z povinnosti být v dovolacím řízení zastoupen uvádí § 241 odst. 2 a 3 o.s.ř.

V této diplomové práci bude pojednáno především o zastoupení účastníka řízení na základě plné moci a to advokátem pro účel srovnání postavení advokáta v českém a španělském civilním procesu. Dalšímu výkladu o zastoupení advokátem v civilním procesu se věnuje část třetí této práce.

2.2.1.3. Zastoupení na základě rozhodnutí

Zastoupena na základě rozhodnutí soudu může být jak osoba fyzická, tak osoba právnická. Podle Winterové je společným důvodem případů zastoupení nutnost zajistit ochranu práv takového

---

35 LAVICKÝ Petr a kol. Občanský soudní řád (§1 až 250). Řízení sporné. Praktický komentář. Praha.: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016, s. 129

36 Mezi obecným zmocněncem a účastníkem řízení neexistuje speciální druh odpovědnosti, který má advokát vůči účastníkovi (klientovi) ani povinnost zákonného pojištění advokátů či kárná odpovědnost vůči Komoře

účastníka, u nějž soud zjišťuje, že se sám o svá práva, byť jen momentálně, postarat nemůže³⁷. V případech zastoupení na základě rozhodnutí jde o jiné důvody nutnosti zastoupení, než o důvody, které vedou k povinnosti zastoupení ze zákona.

Fyzické osobě, která jako účastník řízení nemůže před soudem samostatně jednat, ustanoví předseda senátu opatrovníka a to je-li tu nebezpečí z prodlení. Na institut opatrovnictví je třeba nahlížet jako na opatrovnictví procesní, které je odlišné od opatrovnictví hmotněprávního³⁸. Procesní opatrovník podle §29 o.s.ř. je opatrovníkem pouze pro řízení, v němž vystupuje; se skončením řízení jeho funkce zaniká³⁹. Procesní opatrovník je ustanoven pouze v rámci procesu a za účelem ochrany zastoupeného právě v konkrétním řízení a již ne mimo něj. Dále je třeba hledět na to, že soud ustanoví procesního opatrovníka jen v případě nebezpečí z prodlení.

Právnícké osobě ustanovuje soud opatrovníka v případech, kdy právnická osoba nemůže před soudem vystupovat z důvodů, že tu není osoba oprávněná za ni jednat nebo je sporné, kdo za ni jedná. V první situaci se právnická osoba například nachází, nemá-li ustanoven statutární orgán a nemůže ji zastupovat ani jiná osoba podle §21 o.s.ř.. V druhé situaci jsou vedeny spory o to, kdo za právnickou osobu jedná. Příkladem může být právnická osoba, která má kolektivní statutární orgán, každý jeho člen může jednat samostatně a existují rozpory mezi členy orgánu. Stejně jako u fyzických osob platí, že soud ustanoví opatrovníka pouze, hrozí-li nebezpečí z prodlení.

Zákon pamatuje i na jiné případy, kdy účastník nemůže před soudem vystupovat. Jde například o ustanovení opatrovníka osobě, která je neznámého pobytu, osobě, která je stížena duševní poruchou a jiné případy. V případech podle §29 odst. 3 o.s.ř. se jedná o ustanovení fakultativní. Soud také může činit jiná vhodná opatření pro to, aby byl účastník v řízení zastoupen. Je tedy na soudu, zda zvolí ustanovení procesního opatrovníka či jiná opatření. Jiným opatřením může být například přerušování řízení⁴⁰. Rozhodnutí soudu ovlivní také zásada procesní ekonomie.

Účelem zastoupení na základě rozhodnutí je ochrana účastníka, který se nachází v situacích popsaných výše.

---

37 WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ et al. Civilní právo procesní. Část první: řízení nalézací. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015, s. 134

38 opatrovník je jmenován soudem na základě ustanovení občanského zákoníku a za účelem ochrany člověka a jeho zájmu

39 JIRSA, Jaromír et al. Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha I §1-78g. Praha: Havlíček Brain Team, 2014, s. 212

40 JIRSA, Jaromír et al. Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha I §1-78g. Praha: Havlíček Brain Team, 2014, s. 218

2.2.2. Druhy zastoupení v civilním procesu ve Španělském království

Pro rozlišení druhů zastoupení ve španělském civilním procesu je důležitý článek 7 LEC, který je obdobou § 18 až 21 o.s.ř. Článek 7 stanoví, že vystupovat před soudem mohou pouze ti, kteří jsou v plném výkonu svých občanských práv (tedy mají plnou svéprávnost) a ti, kteří tuto podmínku nesplňují, musí vystupovat před soudem prostřednictvím zastoupení (representación), s asistencí (asistencia), se schválením (autorización), se zmocněním (habilitación) či prostřednictvím ustanoveného obhájce (defensor), jak to vyžaduje zákon.

Jak píše Marín Castán, zastoupení (representación) podle článku 7 LEC není zastoupením prostřednictvím procesního zástupce (procurador) ani zastoupením na základě mandátu. Jedná se o instrument, který zákon stanovuje pro takové osoby, které nemají procesní způsobilost. Procesní způsobilost nemají z toho důvodu, že nejsou v plném výkonu svých práv (nejsou plně svéprávné), jde o nascitura nebo jejich procesní nezpůsobilost plyne z jejich zvláštní povahy⁴¹.

LEC neupravuje institut zastoupení stejně přehledně jako český o.s.ř. Výslovně nerozděluje zastoupení na druhy, jako to dělá česká právní úprava, nicméně rozdělení do skupin lze nalézt velmi podobné. V článku 7 LEC je upraveno zastoupení na základě zákona, v článku 8 pak zastoupení na základě rozhodnutí soudu. Zastoupení na základě plné moci, upravuje zákon v kapitole páté.

Pro přehlednost srovnání mezi českou a španělskou úpravou volí autorka stejné rozdělení podle druhů zastoupení, jaké volí úprava o.s.ř..

2.2.2.1. Zastoupení na základě zákona

Hlavními důvody, proč fyzické osoby nemají procesní způsobilost, je nezletilost⁴² (menores de edad), omezená svéprávnost (incapacidad) a marnotratnost (prodigalidad)⁴³. Osoby nezletilé jsou

---

41 MARÍN CASTÁN, Francisco. Comentarios a la Ley de Enjuiciamiento civil. Tomo I. Valencia: Tirant lo Blanch, 2015, s. 232

42 stejně jako český občanský zákoník přiznává španělský občanský zákoník možnost plné svéprávnosti nezletilým osobám, které byly před dosažením zletilosti emancipovány

43 MONTENERO AROCA, Juan et al. Derecho Jurisdiccional II Proceso civil. 25a edición. Valencia.: Tirant lo Blanch, 2017, s. 64-65

zastoupeny svými zákonnými zástupci, kterými jsou v prvním případě rodiče a poté opatrovník (tutor). Oba instituty upravuje CC. Zletilé fyzické osoby, jejichž svéprávnost byla rozsudkem omezena, zastupuje opatrovník a to v rozsahu v rozsudku o omezení svéprávnosti stanoveném. Opatrovník je zástupcem fyzické osoby na základě zákona a nahrazuje jeho vůli. Ty, kteří byli soudem prohlášeni marnotratníky, zastupuje na základě zákona poručník (curador). V rozsudku prohlášujícím fyzickou osobu za marnotratnou, soud musí stanovit, která právní jednání marnotratník nemůže činit bez souhlasu poručníka. Mezi takovými jednáními mohou být i procesní úkony jako například uznání žalobního nároku.

Právnícké osoby vystupují před soudem prostřednictvím těch, kteří jsou jejich zákonnými zástupci. Kdo je zákonným zástupcem právnícké osoby, závisí na formě, kterou pro svou existenci právnícká osoba zvolila.

Dále LEC stanovuje, jak před soudem vystupují jiné subjekty než fyzické a právnícké osoby. Jedná se o zastoupení mas majetku a útvarů bez právní subjektivity.

Stejně jako české procesní právo, pamatuje to španělské na zvláštní druh zastoupení. Článek 11 a 11 bis LEC umožňují zastoupení organizacemi, jejichž činností je ochrana spotřebitelů nebo organizacemi, jejichž účelem je ochrana rovného zacházení mezi ženami a muži. Ve španělské úpravě však takové zastoupení není zahrnuto mezi zastoupení na základě plné moci, ale zastoupení na základě zákona. Zákon říká, že organizace (popřípadě státní zastupitelství) jsou samy legitimovány hájit zájmy svých členů nebo obecně zájmy spotřebitelů nebo zájem ochrany práva na rovnost zacházení mezi ženami a muži. V druhém jmenovaném případě se tak děje pouze se souhlasem dotčené osoby. Individuální legitimace spotřebitele či dotčených osob v případě rovného zacházení mezi ženami a muži zůstává nedotčena. V případech sexuálního obtěžování a obtěžování z důvodu příslušnosti k pohlaví je legitimace hájit své zájmy ponechána pouze dotčeným osobám.

2.2.2.2. Zastoupení na základě plné moci

Stejně jako z českého ústavního pořádku plyne ze španělské ústavy právo na právní pomoc, konkrétně z článku 24 odst. 2 CE. V některých případech mohou účastníci řízení vystupovat před soudem samostatně, v některých řízeních, a to v závislosti na hodnotě předmětu sporu, však platí advokátní přímus a účastníci musí být zastoupeni advokátem (abogado) a procesním obhájcem (procurador). Osobě advokáta a procesního obhájce se detailněji věnuje část třetí této práce.

Španělské procesní právo nezná zastoupení notářem, patentovým zástupcem ani obecným zmocněncem na základě plné moci. Podle autorčina názoru by se jednalo o ustanovení španělskému právnímu řádu nadbytečné, neboť široce stanovená povinnost být zastoupen advokátem a procesním obhájcem v civilním řízení neponechává mnoho prostoru pro zastoupení jinou osobou znalou práva či obecným zmocněncem. Naopak, v české úpravě při neexistenci advokátního přímusu (kromě dovolání), možnost nechat se zastoupit takovými osobami smysl má.

2.2.2.3. Zastoupení na základě rozhodnutí

V článku 8 LEC je třeba rozlišovat 2 případy zastoupení na základě rozhodnutí, které zákon nazývá doplněním procesní způsobilosti (*integración de la capacidad procesal*). V prvním případě jde o osoby nezletilé, které nejsou plně svéprávné, osoby, kterým byla svéprávnost omezena a marnotratníky (zastoupení na základě zákona). Takové osoby mají být zastoupeny zákonným zástupcem, opatrovníkem nebo poručníkem. Ve druhém případě jde o všechny ostatní, kterým musí být ustanoven procesní ochránce⁴⁴. Zde je třeba odkázat na CC, konkrétně na články 299 až 302, které určují, komu je třeba stanovit procesního ochránce. Jako příklad lze uvést kolizního opatrovníka, který je ustanoven v případě, kdy existuje střet zájmů mezi nezletilým a jeho zákonnými zástupci.

V prvním situaci totiž zákonodárce předpokládá, že vždy existuje osoba, která dané osoby na základě zákona zastupuje. Pokud tu ovšem nikdo takový není, musí jim soud ustanovit procesního ochránce (*defensor judicial*) a to do doby, než bude osoba zastoupena na základě zákona⁴⁵. Druhá situace odkazuje na případy, kdy soud musí osobě ustanovit procesního ochránce z jiných důvodů. Za všech okolností, do doby než bude rozhodnutím soudu ustanoven procesní obhájce, zastupuje osobu Státní zastupitelství. Soud také jmenuje procesního ochránce osobě, jejíž pobyt není znám. Toto pravidlo nenalezneme v procesních předpisech, jak je tomu v České republice, ale v CC, konkrétně v článku 181.

---

44 v této práci je záměrně používán překlad procesní ochránce (namísto procesní obhájce, který je z hlediska jazyka přesnější) ve smyslu obhájce účastníka, který je ustanoven na základě rozhodnutí soudu pro doplnění procesní způsobilosti pro odlišení od institutu procesního obhájce, který zastupuje účastníka na základě plné moci

45 MONTERO AROCA, Juan et al. *Derecho Jurisdiccional II Proceso civil*. 25a edición. Valencia.: Tirant lo Blanch, 2017, s. 65

2.2.3. Srovnání druhů zastoupení

Pro přehlednost a zjednodušení srovnání druhů zastoupení v české a španělské procesní úpravě přikládá autorka následující tabulku.

DRUHY ZASTOUPENÍ V CIVILNÍM PROCESU	
Česká republika	Španělské království
Zastoupení na základě zákona	
Zákonný zástupce	Zákonný zástupce
Opatrovník	Opatrovník
Ten, kdo jedná za právnickou osobu	Ten, kdo jedná za právnickou osobu
	Ten, kdo jedná za masu majetku nebo útvary bez právní subjektivity
	Zvláštní druhy zastoupení
Zastoupení na základě plné moci	
Advokát	Advokát
	Procesní obhájce
Notář	
Patentový zástupce	
Obecný zmocněnec	
Zvláštní druhy zastoupení	
Zastoupení na základě rozhodnutí	
Procesní opatrovník	Procesní ochránce
	Státní zastupitelství

3. Zastoupení advokátem v civilním procesu

Zastoupení advokátem v civilním procesu je zastoupení na základě plné moci. Účastník řízení svěřuje své postavení do rukou osoby znalé práva – advokáta. Možnost zastoupení advokátem vychází z práva na právní pomoc, zakotveného v českém ústavním pořádku. Jedná se o druh zastoupení, které v českém civilním řízení závisí na vůli účastníka řízení – zda se nechá zastoupit či ne. Je třeba připomenout, že advokát vystupuje jako zástupce účastníka na základě dohody s ním, nicméně existuje také možnost soudu ustanovit advokáta jako zástupce účastníka podle §30 o.s.ř. a také možnost požádat ČAK o ustanovení advokáta jako zástupce dle §18 ZA⁴⁶.

Důvody, které účastníka vedou k tomu nechat se zastoupit advokátem, jsou různé. V první řadě je motivací účastníka profesionalita a vzdělání advokáta, jako příslušníka advokátské profese. V druhé řadě je důvodem povinnost být zastoupen.

Porovnáme-li institut zastoupení v civilním procesu advokátem na základě plné moci tak, jak je upravený v českém civilním procesu s odpovídajícím institutem ve španělském civilním procesu, dospějeme ke dvěma zásadním rozdílům. První z rozdílů spočívá v rozdělení funkcí takového zástupce v řízení. Zatímco v České republice zastupuje účastníka jedna osoba a to osoba advokáta, ve Španělském království plní funkce takového zástupce osoby dvě – advokát (abogado) a procesní obhájce (procurador). Jak jsou mezi tyto zástupce funkce, práva a povinnosti rozděleny, je předmětem dalšího výkladu. Druhým ze zásadních rozdílů je stanovení povinnosti být v civilním řízení zastoupen advokátem, v případě Španělského království advokátem a procesním obhájcem. Španělský právní řád stanovuje tuto povinnost mnohem širěji, než český a porovnání rozsahu této povinnosti je také dalším předmětem výkladu. Důvody pro zastoupení advokátem a procesním obhájcem tedy budou stejné, jako v České republice, nicméně povinnost být zastoupen se vztahuje na mnohem širší okruh civilních řízení.

---

46 LAVICKÝ Petr a kol. Občanský soudní řád (§1 až 250). Řízení sporné. Praktický komentář. Praha.: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016, s. 120

3.1. Advokacie

Výraz advokacie můžeme chápat v nejširším slova smyslu jako činnost, spočívající v udělování právních rad, právních naučení a v obhajování zájmů jiných osob před soudem, případně jinými orgány⁴⁷. Takové vymezení je třeba zúžit a upřesnit. K výkonu advokacie je navíc třeba zvláštního vzdělání a autorizace. To, jaké vzdělání přístup k profesi vyžaduje a kdo jej autorizuje, vymezují právní předpisy. Advokacii nemůže vykonávat ten, který nesplní požadavky kladené na něj právním řádem.

Účelem advokacie je pak poskytování odborné právní pomoci. Právní pomocí se rozumí zastupování v řízení před soudy a jinými orgány, obhajoba ve věcech trestních, udílení právních porad, sepisování listin, zpracování právních rozborů a další činnosti, jsou-li vykonávány soustavně a za úplatu⁴⁸. Advokát může své služby odborné právní pomoci poskytovat ve všech věcech, ať již zajišťuje právní záležitosti svého klienta týkající se jeho nemovitostí nebo jej obhajuje v trestním řízení. Takový rozsah služeb, jaký poskytují příslušníci advokátské profese, neposkytuje žádná další profese z oblasti justice. Pro účely této práce je nejvýznamnější postavení a role advokáta v civilním procesu, která bude popsána níže. Advokacie není živností podle zákona č. 455/1991 Sb., zákon o živnostenském povolání, ale povoláním svobodným, které se řídí zvláštní právní úpravou.

Ve Španělském království jsou účel a poslání advokacie vnímány velmi podobně, jako v České republice. První článek španělského zákona o advokacii - Real Decreto 658/2001, de 22 de junio, por el que se aprueba el Estatuto General de la Abogacía Española (dále jen EGAE) definuje advokacii jako svobodnou a nezávislou profesi, která poskytuje své služby společnosti a to ve veřejném zájmu v podmínkách volné a poctivé soutěže. Činí tak pomocí právních porad a obhajoby práv a zájmů soukromých nebo veřejných prostřednictvím aplikace právní vědy a techniky tak aby se docílilo smíru, efektivnosti základních práv a svobod a spravedlnosti. Cílem je tedy také poskytnutí právní pomoci, nicméně EGAE v pojmu advokacie zachycuje navíc i všeobecné cíle spravedlnosti. Nelze ovšem zapomenout ani na španělský zákon upravující postavení španělských procesních obhájců - Real Decreto 1281/2002, de 5 de diciembre, por el que se aprueba el Estatuto General de los Procuradores de los Tribunales de España (dále jen EGPTTE). Profese procesního obhájce je svobodná a nezávislá, stavovsky organizovaná a má jako

---

47 SCHELLEOVÁ, Ilona a kol. Organizace soudnictví a právní služby. Praha: Alfa Publishing, 2006, s. 113

48 WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ et al. Civilní právo procesní. Část první: řízení nalézací. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015, s. 149

hlavní cíl technické zastoupení účastníků řízení. Současně je cílem profese vykonávat takové funkce a kompetence, které jí svěří zákon tak aby se docílilo nejlepší organizace soudnictví, správného vedení procesu a efektivity výkonu rozsudků a jiných rozhodnutí soudů.

Jak vyplývá z výše uvedených definic, to, jakou činnost český právní řád klade na bedra advokátů, klade španělský právní řád na advokáty společně s procesními obhájci, přičemž jejich funkce rozděluje. Procesní obhájci navíc svou činnost doplňují funkcemi, které v České republice zastává soud.

Stejně jako soudnictví a civilní proces, je také advokacie řízena a charakterizována určitými principy. Jak píše Macková, jejich vymezení není snadné a jednoznačné a při jejich výčtu odkazuje na Kodex chování advokátů Evropských společenství přijatý Radou advokátních komor států evropských společenství⁴⁹. Jako základní principy jsou označovány nezávislost advokáta, důvěra a osobní integrita, povinnost mlčenlivosti, respekt k pravidlům ostatních komor a společností, neslučitelnost činností, osobní publicita a zájmy klienta. Takové principy ovládají advokacii v obou státech.

K nezávislosti advokacie je třeba poznamenat, že advokát není závislý na orgánech státní moci. Advokát je vázán pouze právními předpisy a pokyny klienta a těmi pouze v případě, že se nepřičí zákonu nebo stavovským předpisům. (§ 3 ZA). Bez nezávislosti advokáta nelze docílit účelné ochrany ani klienta, ani advokáta. Advokát závislý na jiném subjektu nemůže řádně poskytovat právní pomoc klientovi, advokát závislý na klientovi jediném se stává jeho vazalem, resp. zaměstnancem⁵⁰. Advokát musí být stejně tak nezávislý na osobě soudce. Tuto nezávislost zajišťuje hned několik institutů. Jedním z nich je neslučitelnost funkcí a to jak soudce, tak advokáta. Dalším institutem je vyloučení podjatého soudce. Na závěr je třeba připomenout, že nezávislost advokáta má i své limity. Jsou jimi právní předpisy a pokyny klienta, ale také odpovědnost advokáta. Mezi druhy odpovědnosti advokáta rozlišujeme odpovědnost soukromoprávní⁵¹, trestní a kárnou. Z důvodu obsáhlosti odborných publikací a judikatury se v této práci nelze zabývat detaily odpovědnosti advokáta.

---

49 MACKOVÁ, Alena. Právní pomoc advokátů a její dostupnost. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2001, s. 30

50 KOVÁŘOVÁ, Daniela a kol. Zákon o advokacii a stavovské předpisy. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 15

51 vychází ze vztahu mezi advokátem a klientem a přináší např. povinnost pojištění advokáta za škodu při výkonu povolání

3.2. Postavení advokáta

Postavení advokáta, respektive advokáta a procesního obhájce, je určeno právním řádem státu. V obou porovnávaných státech jsou základy profesí zakotveny v základních dokumentech státu, v Ústavě ČR a Listině a v CE. Dále se postavení profesionálů v právu podrobně věnují zákony, podzákoné právní předpisy a úpravu v hojně míře doplňují stavovské předpisy, mezi nimiž je třeba vytknout etické kodexy profesí.

3.2.1. Postavení advokáta v České republice

Advokáti jsou součástí justičního systému. S určitým odborným statutem hájí práva druhých a to i základní lidská práva. Mají-li se advokáti podílet na realizaci základních lidských práv a svobod (případně jejich ochraně či prosazování), musí na ně právní řád nutně klást vysoké požadavky z nejrůznějších hledisek – od vzdělání, přes teoretické i praktické znalosti, vysokou odbornost a profesionalitu až po osobní (morální) kvality, které mají ve svém souhrnu zaručit, že každý jednotlivý advokát bude pro klienta zárukou řádného a obětavého výkonu advokacie při ochraně nebo prosazování jejich práv a oprávněných zájmů⁵².

Oprávnění k výkonu advokacie vzniká až konstitutivním zápisem do seznamu advokátů vedeného Českou advokátní komorou. Sám ZA stanoví, že advokátem je ten, kdo je zapsán v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou. K takovému zápisu je třeba splnění mnoha předpokladů.

Předpoklady pro výkon advokacie můžeme rozdělit do 3 skupin – ty, které kladou požadavky na odborné vzdělání a praktické dovednosti, ty, které kladou požadavky na morální aspekt osoby advokáta a další předpoklady.

Prvně zmiňované předpoklady se týkají odbornosti a profesionalizace advokáta. Advokát musí mít vysokoškolské vzdělání v oboru právo, které získal v magisterském programu v České republice nebo v zahraničí a které je tomu, získanému v České republice, rovnocenné (odpovídá mu obsahem). Ustanovení o zahraničním vzdělání reaguje na mezinárodní smlouvy, kterými je Česká republika vázána a také na právo Evropské unie a princip vzájemného uznávání vzdělání.

---

52 SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, Alena MACKOVÁ, Martin VYCHOPEŇ a kol. Advokátní právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 16

Dalším z odbornostních předpokladů je splnění tříleté advokátní koncipientké praxe a složení advokátní zkoušky⁵³.

Morální předpoklady advokáta zajišťují požadavky kladené v podobě bezúhonnosti, neexistence kárného opatření ve formě vyškrtnutí ze seznamu advokátů a složení slibu. Zajímá-li nás morální stránka osoby advokáta, nesmíme zapomenout na jeden ze základních stavovských předpisů a to na Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku, kterým se stanoví pravidla profesní etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (dále jen etický kodex). Účelem etického kodexu je poskytnout ochranu proti excesům v chování jednotlivého advokáta, především spotřebitelům právních služeb, ale v další řadě též advokacii jako celku všech advokátů, jednotlivým advokátům v jejich vzájemných vztazích na trhu a konečně i třetím osobám, s nimiž přichází advokát do styku⁵⁴.

Mezi další předpoklady patří plná svéprávnost, neexistence pracovního poměru (s výjimkami) a uhrazení poplatku Komore.

Oprávnění k výkonu advokacie zaniká, stejně jako vzniká, v souvislosti se seznamem advokátů a to vyškrtnutím ze seznamu advokátů. Důvody pro vyškrtnutí jsou různorodé. K vyškrtnutí dojde, nastane-li některá ze situací, které předvídá zákon. Jsou jimi především smrt, omezení svéprávnosti, uložení kárného opatření vyškrtnutí, prohlášení konkursu nebo vlastní žádost advokáta. O vyškrtnutí ze seznamu rozhoduje také sama Komora a to z důvodů nesplňování podmínek pro zápis nebo například porušení povinnosti být pojištěn v minimálním limitu pojistného plnění z pojištění advokátů. Výkon advokacie může být advokátovi zapsanému v seznamu také pozastaven.

3.2.2. Postavení advokáta a procesního obhájce ve Španělském království

Předpoklady pro výkon profese advokáta a procesního obhájce, které stanovuje španělský právní řád, jsou téměř totožné jako požadavky, které klade český právní řád. Z tohoto důvodu autorka pouze vytkne drobné odlišnosti, které mezi úpravami existují.

Prvním rozdílem je, kde jsou předpoklady pro výkon obou profesí upraveny. V případě české republiky je to v zásadě jediný předpis a to ZA, zatímco v případě Španělského království jsou to předpisy tři. Přístup k profesím je regulován v Ley 34/2006, de 30 de octubre, sobre el acceso a

⁵³ podmínky zkoušky upravuje vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 197/1996 Sb., advokátní zkušební řád ve znění pozdějších vyhlášek

⁵⁴ ČERMÁK, Karel. Pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky text s komentářem JUDr. Karla Čermáka. 2. nezměněné vydání. Praha: ČAK, 2000, s. 18 [online] dostupné z https://www.cak.cz/assets/files/180/BA_00_Z1.pdf

las profesiones de abogado y procurador de los Tribunales (dále jen zákon o přístupu k profesi)⁵⁵. Každá profese jako taková je pak upravena v samostatném zákoně a to i v situaci, kdy podmínky kladené na osoby advokáta a procesního obhájce jsou téměř stejné. Nicméně úprava každé z profesí samostatně je žádoucí, neboť každá z profesí plní odlišné funkce a je také samostatně profesně organizována.

Druhým rozdílem je odlišné pojetí získání praktických dovedností. Zatímco v České republice tomuto účelu slouží koncipientská praxe, ve Španělském království pro získání praktických dovedností advokáti i procesní obhájci musí absolvovat speciální kurzy vzdělávání (profesní formace) a praktické stáže v prostředí, které je s profesí spojeno (mohou jimi být státní instituce nebo například advokátní kanceláře). Autorka se domnívá, že český právní řád v ohledu získání praktických dovedností advokátů není třeba měnit. Účel nabývání těchto dovedností a jeho dosahování ať již rozdílnými systémy je stejný.

Morální a další předpoklady pro výkon profesí jsou v zásadě stejné, ať již se jedná o plnou svéprávnost, bezúhonnost či členství v profesní komoře.

Dosud je ve Španělském království oddělen přístup k profesím advokáta a procesního obhájce. Osoba, která splňuje požadavky pro přístup k profesi, skládá buď odbornou zkoušku pro přístup k profesi advokáta, nebo procesního obhájce. V dubnu 2017 se na základě návrhu zákona od Ministerstva spravedlnosti začalo jednat o sjednocení odborné zkoušky pro obě profese a tím i jednotném přístupu k výkonu obou profesí⁵⁶. Návrh změny zákona nebyl v době uzavření rukopisu schválen.

3.2.3. Evropský advokát

Tématem této diplomové práce není popsat postavení evropského advokáta v České republice a Španělském království. Nicméně se tato práce zabývá postavením advokáta v civilním procesu obou členských státech Evropské unie, a proto je záhodno alespoň v základních rysech právní postavení evropského advokáta představit.

---

55 Jedná se o dvě nezávislé profese, přístup k jedné profesi není zaměnitelný s přístupem k profesi druhé

56 RUIZ DE VALBUENA, Irene. El acceso único a la abogacía y la procura está más cerca. *cincodias.elpais.com* [online]. [2018-5-7] Dostupné z https://cincodias.elpais.com/cincodias/2018/05/04/legal/1525425055_551054.html

Obecně je osoba advokáta vymezena směrnicemi EU - směrnicí Rady ze dne 22. března 1977, o usnadnění účinného výkonu volného pohybu advokátů č. 77/249/EHS a směrnicí Evropského parlamentu a Rady 98/5/ES ze dne 16. února 1998, o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace (dále jen směrnice o trvale usazených advokátech) - jako každá osoba, která je státním příslušníkem členského státu a která je oprávněna vykonávat profesní činnost pod jedním z profesních označení, které směrnice vyjmenovává. V České republice se jedná o označení advokát, ve Španělském království o označení abogado, advocat, avogado a abokatu⁵⁷. Advokát vždy vystupuje pod označením svého domovského státu a toto označení se nepřekládá⁵⁸. Jiná situace nastává, pokud advokát chce vystupovat pod označením hostitelského státu. V takovém případě musí splnit podmínky stanovené výše zmíněnými směrnicemi nebo směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 6. července 2005 o uznávání odborných kvalifikací.

Pro postavení evropského advokáta však není podstatné jen jeho označení, ale také typ činnosti, kterou vykonává. Evropská právní úprava rozlišuje mezi trvalým výkonem povolání v jiném členském státě, než ve kterém byla získána kvalifikace (usazený advokát) a mezi dočasným poskytováním služeb (hostující advokát). Rozdíly mezi takto určenými evropskými advokáty spočívají především ve stanovení podmínek pro poskytování služby, které mohou členské státy určit samy. Například hostující advokát ve Španělském království musí splnit povinnost představit se prezidentovi komory a v České republice, musí hostující advokát, který se zdrží více než měsíc, oznámit ČAK svou adresu⁵⁹. Hostující advokát nemusí být zapsán u profesní komory státu, ve kterém dočasně poskytuje své služby, ale trvale usazený advokát tuto povinnost má⁶⁰.

Pro účely této práce je významný hlavně článek 5 směrnice o trvale usazených advokátech, který stanoví, že postavení evropského advokáta v případě zastupování klienta v soudním řízení, může být dále upraveno podmínkami členských států. V České republice musí evropský advokát (hostující i usazený), který zastupuje účastníka v řízení před soudem, spolupracovat s místním advokátem v těch případech, kdy je zastoupení advokáta povinné podle českého právního řádu⁶¹.

---

57 s ohledem na čtyři oficiální jazyky Španělského království

58 SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, Alena MACKOVÁ, Martin VYCHOPEŇ a kol. Advokátní právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 124-125

59 Evaluation of the Legal Framework for the Free Movement of Lawyers. Final report, Panteia, Maastrich University, 2012, s. 83

60 SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, Alena MACKOVÁ, Martin VYCHOPEŇ a kol. Advokátní právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 124-125

61 Evaluation of the Legal Framework for the Free Movement of Lawyers. Final report, Panteia, Maastrich University, 2012, s. 79

Lze tedy dovodit, že v ostatních případech může jako zástupce účastníka evropský advokát vystupovat samostatně. Ve Španělském království stanovuje právní řád stejnou podmínku – spolupráce je nutná v případech povinného zastoupení⁶². Protože je ale povinnost zastoupení účastníka advokátem v civilním řízení stanovena širěji, než v České republice, bude k této spolupráci mezi evropským a místním advokátem docházet častěji.

Závěrem lze tedy shrnout, že evropský advokát může jako zástupce účastníka v civilním řízení v České republice i ve Španělském království zcela samostatně a ve stejném postavení jako místní advokát, pokud nejde o případy povinného zastoupení advokátem, ve kterých musí spolupracovat s místním advokátem.

3.3. Role advokáta v civilním procesu

3.3.1. Role advokáta v civilním procesu v České republice

Z nejširšího pohledu může advokát v civilním procesu zastávat hned několik rolí. Advokát může být sám účastníkem řízení a sám nebo společně s jinými věcně legitimován. Advokát také může být soudem ustanoven jako zástupce účastníka, protože to vyžaduje typ řízení. Nejčastěji se ale s advokátem v civilním procesu setkáme v postavení zástupce účastníka na základě plné moci. Advokát poskytuje své služby klientovi (účastníkovi) na základě příkazní smlouvy o poskytování právních služeb, která se řídí občanským zákoníkem⁶³. Pro příkazní smlouvu není předepsána zákonem písemná forma. Pokud má příkazní smlouva obsahovat plnou moc, musí být pochopitelně sama v písemné formě⁶⁴. Pro zastoupení v civilním řízení je významná právě plná moc. Podle §25 o.s.ř. lze advokátovi udělit pouze plnou moc pro celé řízení. Advokát musí soudu předložit právě procesní plnou moc, nikoliv smlouvu o poskytování právních služeb, kterou s účastníkem uzavřel.

Role advokáta začíná ještě před zahájením soudního řízení. V první řadě musí advokát zvážit, zda svou pomoc poskytnout může. Advokáta totiž váže pravidlo §19 ZA. Ten stanovuje povinnost odmítnout poskytnutí právních služeb pro případy, jejichž společným jmenovatelem

---

62 Evaluation of the Legal Framework for the Free Movement of Lawyers. Final report, Panteia, Maastrich University, 2012, s. 80

63 na klienta je třeba nahlížet jako na spotřebitele a proto mu musí advokát před uzavřením smlouvy sdělit důležité údaje o sobě a poskytované službě podle §1811 občanského zákoníku o spotřebitelských smlouvách

64 ŠVESTKA, Jiří, DVORÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 1560

jsou skutečnosti, které by mohly advokáta a jeho klienta zvýhodnit, či zájmy, které by se mohly dostat do konfliktu. Advokát je například povinen odmítnout poskytnutí právní služby v téže věci nebo ve věci související osobě, jejíž zájmy jsou v rozporu se zájmy osoby, které již advokát právní službu v dané věci poskytl. Další důvody pro odmítnutí právních služeb lze shledat v článku 8 etického kodexu, tedy pracovní přetížení advokáta, čímž by mohlo dojít k ohrožení zájmu osoby poptávající právní služby nebo případ kdy advokát nemá dostatek zkušeností nebo znalostí [...] ⁶⁵ Pravidla pro odmítnutí poskytnutí právních služeb nechrání jen před případnou kolizí zájmů, bezdůvodnou výhodou nebo možnou újmou osoby žádající o pomoc, ale chrání i vztah důvěry mezi advokátem a klientem ⁶⁶.

Pokud advokát žádost o poskytnutí právních služeb přijme, jeho činnost bude například spočívat v tom (předpokládáme, že klient chce zahájit civilní řízení), že klientovi poradí, zda vůbec řízení zahajovat (je-li klient potencionálním žalobcem). Advokát je povinen od klienta získat dostatek relevantních informací pro další zastupování a postup ve věci ⁶⁷. Je třeba klienta upozornit na to, jaké informace musí advokátovi sdělit a jakých důkazních prostředků bude v případném soudním řízení potřeba. Klient má vůči advokátovi informační povinnost, která je v jeho prospěch, neboť úspěch ve věci klienta závisí na jeho skutkových informacích. Na druhé straně má advokát povinnost ověřovací. Jejím cílem je vyjasnit všechny otázky, které mohou být relevantní pro právní posouzení případu ⁶⁸. Podle etického kodexu (čl. 6 odst. 3) není advokát oprávněn ověřovat pravdivost nebo úplnost informací poskytnutých klientem, pokud mu k tomu klient nedal svolení. V případě pochybností o správnosti informací, advokát klienta poučí o možných právních následcích použití takových skutečností. Tok informací mezi klientem a advokátem úzce souvisí s otázkou vztahu důvěry mezi advokátem a klientem, bez kterého nelze řádně poskytovat právní služby ⁶⁹. Advokáta současně váže povinnost mlčenlivosti, která vychází z §21 ZA. Po shromáždění veškerých dosažitelných informací k věci, v níž klient žádá o právní pomoc, může advokát po úvaze navrhnout klientovi postup řešení v jeho zájmu. Ostatně k takovému postupu jej váže i §16 ZA. Advokát je povinen jednat čestně a svědomitě a využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého

⁶⁵ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, Alena MACKOVÁ, Martin VYCHOPĚŇ a kol. Advokátní právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 159

⁶⁶ ČERMÁK, Karel. Pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky text s komentářem JUDr. Karla Čermáka. 2. nezměněné vydání. Praha: ČAK, 2000, s. 32 [online] dostupné z https://www.cak.cz/assets/files/180/BA_00_Z1.pdf

⁶⁷ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, Alena MACKOVÁ, Martin VYCHOPĚŇ a kol. Advokátní právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 159

⁶⁸ BALARIN, Jiří in TICHÝ, Luboš (ed.). Odpovědnost advokáta za škodu. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 114-115

⁶⁹ ČERMÁK, Karel. Pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky text s komentářem JUDr. Karla Čermáka. 2. nezměněné vydání. Praha: ČAK, 2000, s. 28 [online] dostupné z https://www.cak.cz/assets/files/180/BA_00_Z1.pdf

přesvědčení pokládá za prospěšné. Je povinností advokáta informovat klienta o veškerých zákonných možnostech pro uplatnění jeho práv, byť se tyto možnosti mohou pohybovat pouze v rovině teoretické⁷⁰. Jak uvádí Svejkovský, má se za to, že v této fázi je advokát povinen seznámit klienta se svým názorem na stav věci i možnost úspěchu či neúspěchu ve věci⁷¹.

Následně bude zpravidla činnost advokáta spočívat v sepsání a podání žaloby (v některých případech i předžalobní výzvy podle § 142a o.s.ř.) nebo vyjádření k žalobě proti klientovi podané. V tomto ohledu je odborné zastoupení advokátem přínosné pro řízení, protože v praxi se soudy často setkávají s neúplnými návrhy nebo vyjádřeními, které poté musí pomocí výzev účastníkům a plněním poučovací povinnosti složitěji, pomaleji a nákladněji doplňovat.

Další rolí advokáta pak bude zastupování účastníka v samotném řízení. Procesní plnou moc musí advokát předložit u prvního úkonu, který ve věci činí. (§32 o.s.ř.) Nedoložení plné moci je odstranitelný nedostatek procesní podmínky⁷². Plná moc předložená v řízení zmocňuje advokáta za zmocnitele činit veškeré procesní úkony a zastupovat jej v řízení, a to včetně doručování písemností⁷³. Soud se poté bude v řízení moci obracet přímo na advokáta a to v případě poučování, výzev nebo upozornění.

V případě poučovací povinnosti soudu⁷⁴ a účastníka zastoupeného advokátem je třeba přihlídnout k §5 o.s.ř. o obecné poučovací povinnosti soudu. (dílní poučovací povinnosti soudu můžeme nalézt v celém o.s.ř.) Podle Lavického lze rozlišovat 2 aspekty poučovací povinnosti. Poučovací povinnost, která je součástí materiálního vedení řízení a poučovací povinnost informativní. První z nich směřuje k pravdivému a úplnému zjištění skutkového stavu. Soudci slouží k výzvě stran, aby doplnily svá skutková a důkazní tvrzení. Takovou poučovací povinnost je třeba poskytnout oběma stranám a to i té, která je zastoupena advokátem. Informativní poučovací povinnost míří na poskytnutí určitých informací nezbytných k tomu, aby účastníci pro neznalost procesních předpisů neutrpěli v řízení újmu na svých právech⁷⁵. Cílí tedy na znalost postupu v procesu a znalost procesních práv. V případě otázky koho poučovat na základě informativní poučovací povinnosti, Lavický odpovídá, že především účastníka práva neznalého a nezastoupeného advokátem, popř. notářem. U účastníka, který je v řízení zastoupen, nebude

---

70 kárné rozhodnutí ČAK 10/96

71 SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, Alena MACKOVÁ, Martin VYCHOPEŇ a kol. Advokátní právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 160

72 LAVICKÝ Petr a kol. Občanský soudní řád (§1 až 250). Řízení sporné. Praktický komentář. Praha.: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016, s. 140

73 SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, Alena MACKOVÁ, Martin VYCHOPEŇ a kol. Advokátní právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 156

74 poučovací povinnost soudu vychází z principu rovnosti stran (rovnosti zbraní) a práva na právní pomoc

75 Usnesení NS 22 Cdo 3398/2011

poučovací povinnost zásadně nutná⁷⁶. Ustanovení §118a odst. 4 o.s.ř., pak samo říká, že soud není povinen poučovat účastníka o jeho jiných procesních právech a povinnostech, pokud je zastoupen advokátem. Dalšími otázkami, které při poučovací povinnosti vyvstávají, jsou její hranice a možný zásah do nestrannosti soudu, které ale autorka ponechá na čtenáři.

O.s.ř. stanoví (§50b odst. 1), že má-li účastník zástupce, doručuje se pouze zástupci, nestanoví-li zákon jinak⁷⁷. V případě účastníka zastoupeného zástupcem s plnou procesní mocí, (kterým je právě advokát) nařídí předseda senátu doručení písemností (elektronického dokumentu) jen tomuto zástupci, nestanoví-li zákon jinak. (§50b odst. 2). Má-li tedy účastník zástupce, doručuje se každá písemnost předně jemu a zástupce má povinnost písemnosti zastoupenému předat⁷⁸. V případě advokáta je tu povinnost klienta o písemnosti informovat, která vyplývá z čl. 9 etického kodexu. Pokud by bylo doručeno pouze účastníkovi, který je zastoupen advokátem a ne advokátovi, bylo by doručení neúčinné⁷⁹. Písemnosti pak může přijímat osobně advokát, či osoby, které k tomu byly advokátem zmocněny či jsou jeho zaměstnanci, v případě advokáta, který vykonává advokacii jako společník obchodní společnosti, i další subjekty (§50a odst. 4 a 5). Pokud je doručováno advokátovi, soud bude v první řadě povinně doručovat pomocí datové schránky, kterou mají advokáti od 1. 7. 2012 aktivovanou⁸⁰.

Advokát je povinen klienta řádně informovat jak vyřizování jeho věci postupuje a poskytnout mu včas vysvětlení a podklady potřebné pro uvážení dalších příkazů. Toto pravidlo, obsažené v čl. 9 etického kodexu, platí po celou dobu poskytování právních služeb. Advokát je také po celou dobu vázán pokyny klienta. Zmíněné příkazy klienta podmiňují i další postup ve věci, se kterým souvisí splnění poučovací povinnosti advokáta. Cílem poučovací povinnosti je vybavit klienta relevantními informacemi postačujícími k tomu, aby se (sám) mohl rozhodnout, čeho chce dosáhnout a jakými prostředky hodlá postupovat⁸¹. Klient vybaven takovými informacemi může dát advokátovi pokyn například ke zpětvzetí žaloby nebo v případě vydání nepravomocného rozsudku soudu 1. stupně též k podání odvolání.

76 LAVICKÝ Petr a kol. Občanský soudní řád (§1 až 250). Řízení sporné. Praktický komentář. Praha.: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016, s. 12-17

77 tak je tomu např. má-li se účastník dostavit osobně k výsledku a je proto třeba doručit písemnost i přímo jemu, §50b odst. 4 a)

78 LAVICKÝ Petr a kol. Občanský soudní řád (§1 až 250). Řízení sporné. Praktický komentář. Praha.: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016, s. 202

79 JIRSA, Jaromír et al. Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha I §1-78g. Praha: Havlíček Brain Team, 2014, s. 363

80 JIRSA, Jaromír et al. Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha I §1-78g. Praha: Havlíček Brain Team, 2014, s. 361

81 BALARIN, Jiří in TICHÝ, Luboš (ed.). Odpovědnost advokáta za škodu. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 119

Advokát se v rámci svého pověření může dát zastoupit jiným advokátem. (§26 ZA) V případech, které jiný právní předpis nevyloučí, může advokáta zastupovat též jeho zaměstnanec nebo advokátní koncipient. Jde o právo substituce advokáta. Zastupuje-li advokáta zaměstnanec či advokátní koncipient, jde o zastoupení při jednotlivých úkonech. Jestliže tedy advokátní koncipient advokáta zastupuje, měl by mít v substitučním zmocnění výslovně vymezené úkony, kterých se zmocnění týká. Pravidla substituce jsou upraveny jak ZA, tak stavovskými předpisy, konkrétně jde o Usnesení představenstva České advokátní komory č. 6/1998 Věstníku ze dne 8. 12. 1998, kterým se stanoví pravidla pro výkon substitučního oprávnění advokátních koncipientů a jiných zaměstnanců advokáta (dále jen Subst). Článek 2 výše zmíněných pravidel váže advokáta pověřit úkony zaměstnance nebo koncipienta pokud lze předpokládat⁸², že budou provedeny s potřebnou odbornou péčí a v souladu s právy a povinnostmi, které pro advokáta vyplývají ze zákona a ze stavovských předpisů. V pravidlech jsou navíc zanesena ustanovení určující, po jaké době koncipientské praxe je koncipient oprávněn zastupovat advokáta před soudem v civilním řízení (čl. 4 Subst.). V případě zastoupení zaměstnancem pak jde pouze o provedení jednotlivých úkonů a nikoliv o vystupování před soudem⁸³. Je kárným proviněním, pokud by se advokát nechal v rámci práva substituce zastoupit osobou bez právnického vzdělání, jak plyne z praxe kárné komise ČAK⁸⁴. Jak píše Svejkovský výslovně z žádného předpisu nevyplývá povinnost předchozího souhlasu klienta se substitucí, nicméně je-li pokynem klienta nepsvěřit věc do substituce, musí se jím advokát řídit. Je totiž právem každého svobodně si volit advokáta (§3 zákona o advokacii) a následně právem požadovat, aby bylo zastoupení zprostředkováno právě konkrétním advokátem⁸⁵.

Pro větší přiblížení role advokáta v civilním řízení je třeba doplnit alespoň základní demonstrativní výčet procesních úkonů. Jak již bylo zmíněno, bude úkonem advokáta zastupujícího žalující stranu, jako úkon zahajující řízení, podání žaloby a následně repliky (na případné vyjádření žalované strany). Dále se advokát, jako zástupce žalovaného, může k podané žalobě vyjádřit nebo odpovědět duplikou na repliku. Následujícími úkony mohou být dispoziční

---

82 vzhledem ke znalostem, osobním vlastnostem a dosavadní praxi, jakož i vzhledem k povaze věci

83 SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, Alena MACKOVÁ, Martin VYCHOPEŇ a kol. Advokátní právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 162

84 Sbíрка kárných rozhodnutí ČAK 2008-2009, č. 21/2008, kdy se advokátka nechala v řízení před soudem zastoupit studentem 5. ročníku právnické fakulty, který ani nebyl jejím zaměstnancem

85 SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, Alena MACKOVÁ, Martin VYCHOPEŇ a kol. Advokátní právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 161-163

úkony s předmětem řízení jako zpětvzetí žaloby nebo změny žaloby ve smyslu rozšíření jejího předmětu. Po vydání nepravomocného rozhodnutí soudu jím bude i odvolání proti rozhodnutí.

Okrajově lze zmínit také vystupování advokáta. Základní mantinely stanovuje etický kodex, který podrobnostmi a reakcemi na konkrétní situace doplňuje rozhodnutí kárné komise ČAK. Advokát je všeobecně povinen poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu (čl. 4 odst. 1). Etický kodex také stanovuje pravidla pro chování advokátů vůči soudům a jiným orgánům. Advokát je vůči nim povinen zachovávat náležitou úctu a zdvořilost. Čermák považuje všeobecný požadavek čestného a slušného chování advokátů za generální klauzuli etického kodexu a ostatní ustanovení etického kodexu za jednání, které ji ilustrují⁸⁶. Kárná praxe je v ohledu vystupování advokátů velmi široká a zajímavá, nicméně není ambicí autorky ji v této práci postihnout.

Na závěr výkladu o roli advokáta v civilním procesu nesmí uniknout téma výpovědi právní služby. Advokát není oprávněn ukončit poskytování právních služeb bez zákonného důvodu. Způsob a důvody ukončení mohou být samozřejmě sjednány i ve smlouvě poskytování právní služby a další důvody jsou pak stanoveny v §20 ZA⁸⁷. Jak již bylo v úvodu předestřeno, advokát musí v určitých situacích odmítnout poskytování právní služby (§19 ZA). Ze stejných důvodů, zjistí-li je dodatečně, musí advokát smlouvu o poskytování právní pomoci vypovědět (§20 odst.1). Důvodem pro výpověď smlouvy je i narušení potřebné důvěry mezi advokátem a klientem. K narušení takové důvěry může například dojít v situaci, která byla zmíněna výše, a to v situaci, kdy advokát pochybuje o informacích, které mu klient k věci poskytl. Dalším důvodem bude důvod ekonomický a smlouva bude vypovězena proto, protože klient nesložil advokátovi přiměřenou zálohu za poskytování právních služeb. Může-li advokát vypovědět smlouvu pouze ze zákonných neb ujednaných důvodů, je tomu u klienta naopak. Advokátní zákon stanovuje klientovi právo vypovědět smlouvu kdykoliv a to i bez udání důvodu. Advokát má navíc povinnost učinit vše pro to, aby klientovi v důsledku výpovědi ze strany advokáta nebo klienta nenastala žádná újma⁸⁸. Důvody pro výpověď smlouvy se budou mírně lišit v případě advokáta ustanoveného Komorou.

---

⁸⁶ ČERMÁK, Karel. Pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky text s komentářem JUDr. Karla Čermáka. 2. nezměněné vydání. Praha: ČAK, 2000, s. 18 [online] dostupné z https://www.cak.cz/assets/files/180/BA_00_Z1.pdf

⁸⁷ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, Alena MACKOVÁ, Martin VYCHOPENĚ a kol. Advokátní právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 163

⁸⁸ KOVÁŘOVÁ, Daniela a kol. Zákon o advokacii a stavovské předpisy. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 311

Závěrem k roli advokáta v civilním procesu je třeba shrnout základní rysy této role. Advokát, jako osoba znalá práva, má v procesu působit jako subjekt napomáhající k naplnění zásad ovládajících soudní proces, samozřejmě při zcela zásadním respektování zájmů klienta⁸⁹. Účelem jeho role zkvalitnit postup v řízení a to hlavně díky své odbornosti a vystupování hodného advokátského stavu.

3.3.2. Role advokáta a procesního obhájce v civilním procesu ve Španělském království

Před samotným vymezením rolí obou profesionálů je třeba mít na paměti ustanovení článku 23 odst. 3 LEC – není možný souběžný výkon profese advokáta a procesního obhájce. Účastník bude v řízení vždy zastoupen, ať již jiným způsobem, 2 osobami znalými práva.

3.3.2.1. Advokát

Advokát, ve španělském civilním procesu podle slov LOPJ vykonává řízení (ve smyslu vedení) a obhajobu účastníka v procesu. EGAE navíc jasně říká, že funkce, které zastává advokát při řízení a obhajobě svého účastníka, náleží výlučně jemu a nemůže je zastávat osoba, která by titul advokáta neměla. Advokát může poskytovat své služby svobodně na celém území Španělského království, stejně jako může jako evropský advokát poskytovat své služby svobodně na celém území Evropské unie a dalších zemích a to podle platné právní úpravy.

Vztah mezi advokátem a jeho klientem je založen na základě smlouvy o poskytnutí služeb. Jak tvrdí Montero Aroca, není třeba zachytit detaily služby, která bude poskytnuta, v písemném dokumentu. Je běžné, že smlouva je pouze ústní, a jako okamžik jejího uzavření se rozumí to, že advokát začne činit úkony ve věci. Ostatně práva a povinnosti mezi advokátem a klientem stanovuje EGAE⁹⁰. Klient nemusí advokátovi udělovat plnou moc, jeho zmocnění vyplývá z toho, že s advokátem uzavřel smlouvu a že písemnosti adresované soudu jsou advokátem podepsány⁹¹. Advokát, jako rádce, plní svou roli ještě před zahájením civilního řízení. Lze si zajisté představit situaci, kdy advokát radí svému klientovi, zda určité řízení zahájit, či ne.

---

⁸⁹ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, Alena MACKOVÁ, Martin VYCHOPĚŇ a kol. Advokátní právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 154

⁹⁰ MONTERO AROCA, Juan et al. Derecho Jurisdiccional II Proceso civil. 25a edición. Valencia.: Tirant lo Blanch, 2017, s. 110

⁹¹ GARZÓN ROBLES, Juan Antonio a kol. Conceptos básicos de derecho procesal civil. 5. edición. Madrid: Tecnos, 2013, s. 208

Nicméně v okamžiku zahájení civilního řízení, ve kterém je stanovena povinnost být zastoupen advokátem, je jeho role klíčová. Takové civilní řízení nelze zahájit, pokud návrh, který zahajuje řízení, nenesse jeho podpis. Přítomnost advokáta je však potřebná v zásadě v celém řízení, přičemž v některých stádiích řízení může jeho nepřítomnost až pozastavit průběh řízení (například v přípravném řízení)⁹². Pokud autorka používá pojem přítomnost advokáta, je třeba poukázat na dvojí formu přítomnosti advokáta. Na jedné straně stojí přítomnost fyzická, přičemž advokát musí být fyzicky přítomen při jednání a přípravném jednání soudu. Fyzická nepřítomnost advokáta při jednání a přípravném jednání je vadou neodstranitelnou, nelze ji zhojit dodatečně. Nepřítomnost advokáta při zákonem určených úkonech soudu má procesní následky, které stanoví procesní řád⁹³. Dlužno dodat, že advokát se při takových úkonech může dát zastoupit jiným advokátem (čl. 38 odst. 2 EGAE). Druhou stranou je přítomnost advokátova podpisu na všech procesních písemnostech, které jsou předkládány soudu. Článek 31 odst. 1 LEC totiž stanoví, že soud se nebude zabývat žádnou písemností, která nenesse podpis advokáta. Zákon stanovuje pro takové pravidlo výjimky, jako příklad lze uvést návrh, kterým by účastník žádal o rozhodnutí o urgentních předběžných opatřeních. Pokud písemnost podpis advokáta neobsahuje, nejedná se o neodstranitelnou vadu. Soud nejprve stanoví účastníkovi lhůtu, ve které musí vadu napravit. Pokud účastník vadu ve lhůtě nenapraví, úkon předložený soudu nebude mít účinky. Příkladem může být vyjádření k žalobě – pokud je takové vyjádření předloženo soudu bez podpisu a to i po uplynutí lhůty k nápravě, má se za to, že žalovaný se k žalobě nevyjádřil⁹⁴.

Advokátovi náleží odborná obhajoba klienta (defensa técnica), která spočívá v poskytnutí odborných a profesionálních služeb v oboru jeho znalostí. Právě to, jak využívá a poskytuje své odborné znalosti, ho odlišuje od procesního obhájce. Ať jsou advokát i procesní obhájce oba profesionály v právu, procesnímu obhájci je bližší znalost procesních postupů a sled procesních úkonů a advokátovi právě obsah těchto úkonů a právní řešení věci. Advokát při poskytování svých služeb hledá právní základ sporu a oprávněných zájmů jeho klienta. Výsledky své činnosti pak vtěluje do písemných podání soudu, o jejichž procesní stránku se již stará procesní obhájce. Rozdělení funkcí mezi advokáta a procesního obhájce vystihuje Marín Castán. Intervence advokáta v civilním procesu se limituje na funkci poskytnutí odborné právní služby a

---

92 Abogado.[online][2018-10-17].Dostupné.z http://www.guiasjuridicas.es/Content/Documento.aspx?params=H4sIAAAAAAAAAEAMtMSbF1jTAAAUNDY3NTtbLUouLM_DxbIwMDCwNzAwu1vPyU1BAXZxRVnumZiCVmWmVLvnJIZUFqbYIRaWpaqJ-fnZKCrjYeYAAOFU9lxpAAAAWKE

93 MARÍN CASÁN, Francisco a kol. Comentarios a la Ley de Enjuiciamiento Civil. Tomo I. Arts. 1 a 247. Valencia: Tirant lo Blanch, 2015, s. 434-435

94 MONTERO AROCA, Juan et al. Derecho Jurisdiccional II Proceso civil. 25a edición. Valencia.: Tirant lo Blanch, 2017, s. 111

nezahrnuje, tak jak je tomu v mnohých jiných právních řádech, samotné zastoupení v řízení (ve smyslu učinění procesních úkonů), které náleží procesnímu obhájci⁹⁵.

3.3.2.2. Procesní obhájce

Procesnímu obhájci náleží zastoupení pro řízení před soudem (representación procesal). Nicméně pojem zastoupení pro řízení před soudem nemůžeme přirovnávat k zastoupení pro řízení před soudem, které vykonává podle českého právního řádu advokát. Ve Španělském království je zastoupením pro řízení před soudem míněn užší okruh funkcí, které procesní obhájce vykonává na rozdíl od širšího okruhu funkcí, které vykonává advokát v České republice. Procesní obhájce je osoba, kterou je třeba vnímat jako prostředníka mezi soudem a advokátem a jeho klientem. Jeho role je dvojitá. Na jedné straně je zástupcem účastníka před soudem a jeho postavení si můžeme představit jako pomocníka soudu, jeho prodlouženou ruku. Cílem jeho činnosti je zajistit efektivnost a rychlost řízení, předcházení chybám v řízení a kontrola postupu soudu. Nicméně ve vztahu mezi soudem a účastníkem řízení nelze procesního obhájce stavět pouze na stranu soudu. Na druhé straně je procesní obhájce právě zástupcem účastníka ve smyslu, že komunikuje informace ze strany soudu advokátovi, který je také zástupcem účastníka a který mu dané informace sděluje. Procesní obhájce se stará o to, aby se advokát, potažmo účastník řízení dozvěděli o všech úkonech, které soud provedl, které úkony je z pobídky soudu třeba provést nebo například kdy je ve věci nařízeno jednání. Procesní obhájce dbá zájmů účastníka jako svého klienta. Dvojitá povaha procesního obhájce je zřejmá i z jeho označení a jeho určení. Celé označení funkce zní procesní obhájce soudu (procuradores de los tribunales) a do 9. března 2009 byli procesní obhájci ve výkonu své funkce vázáni na místně příslušný soud (v současnosti mohou svou profesi vykonávat na celém území Španělského království). Na druhé straně, volba konkrétního procesního obhájce náleží účastníkovi řízení, který mu také uděluje plnou moc. V této souvislosti je třeba vyzdvihnout fakt, že procesní obhájci mají monopol na zastoupení v civilním řízení, nikdo jiný než procesní obhájce nemůže jeho roli zastávat⁹⁶.

---

95 MARÍN CASÁN, Francisco a kol. Comentarios a la Ley de Enjuiciamiento Civil. Tomo I. Arts. 1 a 247. Valencia: Tirant lo Blanch, 2015, s. 429

96 MONTERO AROCA, Juan a kol. Derecho Jurisdiccional II Proceso Civil. 25. edición. Valencia: Tirant lo Blanch, 2017, s. 105

Vztah mezi procesním a obhájcem a účastníkem řízení je založený na základě příkazní smlouvy. Řídí se obecně CC, k němuž jsou speciální ustanovení v LEC a EGPT⁹⁷. Zmocnění je uděleno prostřednictvím plné moci na rozdíl od advokáta, kterému plná moc udělována není.

Hlavní činností procesního obhájce je sledovat běh řízení, být v každém okamžiku obeznámen se stavem řízení a informovat o každém postupu v řízení svého zmocnitele a jeho advokáta. Procesní obhájce je zodpovědný za všechny úkony v řízení, které mu zákon ukládá vykonat. Procesní obhájce přijímá a podepisuje úkony soudu, kterými soud stanovuje lhůty účastníkům pro vykonání určitého úkonu (emplazamiento), předvolání k soudu k vykonání určitého úkonu (citación), oznámení soudu účastníkům o rozhodnutích soudu (notificaciones) a informuje o nich svého zmocnitele a jeho advokáta. Procesní obhájce je také přítomen všem úkonům soudu v řízení, např. výkonu předběžného opatření. Je povinen předávat advokátovi veškeré dokumenty, které jsou mu v řízení určeny. Procesní obhájce také platí náklady řízení, které mu vznikají, a vede o nich dokumentaci⁹⁸. Povinnosti procesního obhájce konkrétně stanovuje čl. 26 LEC. Kromě výše zmíněných povinností je také odpovědný za celkový průběh řízení. Jeho povinností je spolupracovat s orgány soudu tak, aby bylo předcházeno vadám řízení a dokonce v nezbytných případech dát impuls k určitému úkonu soudu, aby byla věc co nejrychleji projednána a rozhodnuta. V českém právním řádu jsou takové povinnosti na straně soudu. Procesní obhájce je také povinen ozeznamovat o úkonech svého zmocnitele a jeho advokáta druhou stranu řízení. V případě ukončení vztahu mezi jeho zmocnitelem a jeho advokátem je povinností procesního obhájce zajistit předání dokumentace související s řízením advokátovi, který nastupuje na místo původního advokáta. V českém právním řádu je tato povinnost uložena advokátovi samému. V neposlední řadě je povinností procesního obhájce ihned oznamovat soudu nemožnost splnění jednotlivých úkolů, které mu byly svěřeny.

3.4. Vztah advokát a klient

Téma vztahu advokáta a klienta by vydalo na samostatnou diplomovou práci. Proto autorka volí pouze nastínění tohoto specifického vztahu, respektive jeho obsahu – vzájemných práv a povinností advokáta a klienta. Část obsahu tohoto vztahu je nastíněna také v kapitole věnované roli advokáta.

---

97 MONTERO AROCA, Juan a kol. Derecho Jurisdiccional II Proceso Civil. 25. edición. Valencia: Tirant lo Blanch, 2017, s. 71

98 Qué es un procurador? cgpe.es [online] [2018-10-16] Dostupné z <https://www.cgpe.es/que-es-un-procurador>

3.4.1. Vztah advokáta a klienta v České republice

Stejně jako v případě jiných právních vztahů, jsou obsahem vztahu mezi advokátem a klientem vzájemná práva a povinnosti. Tyto práva a povinnosti jsou stanoveny v ZA a stavovských předpisech, především v etickém kodexu. Jejich rozsah určují především právní předpisy, nicméně hojně také přistupuje judikatura a rozhodovací činnost Kárné komise ČAK.

Vztah mezi advokátem a klientem může vzniknout 3 způsoby. První dva zahrnují uzavření smlouvy o poskytování právních služeb, příkazní smlouvy, která se řídí občanským zákoníkem. Jedná se o způsob vzniku vztahu uzavřením smlouvy mezi advokátem a klientem s plnou autonomií vůle a uzavřením smlouvy mezi advokátem určeným Komorou a klientem, který o určení advokáta žádal. V druhém případě je autonomie vůle advokáta modifikována, nicméně klientova zůstává stejná – může uzavření smlouvy odmítnout. Třetím způsobem vzniku vztahu spočívá v rozhodnutí soudu o ustanovení advokáta. Zástupčí oprávnění advokáta vzniká okamžikem právní moci rozhodnutí soudu [...] ⁹⁹.

I přes rozdílné způsoby vzniku vztahu mezi advokátem a klientem, jeho obsah zůstává zpravidla stejný, protože práva a povinnosti vyplývají z právních předpisů – především zákona o advokacii, stavovských předpisů a smlouvy – jejího obsahu, kterým budou pokyny klienta. Rozdíly budou spočívat v určení odměny advokáta.

V následujícím textu budou stručně předesčeny vzájemná práva a povinnosti advokáta a klienta. Práva a povinnosti advokáta a klienta jsou vzájemně provázána a navazují na sebe. Příkladem může být povinnost advokáta řídit se pokyny klienta a návaznost nesplnění takové povinnosti na následnou odpovědnost advokáta za škodu, kterou neučiněním obsahu pokynu způsobil. V následujícím výkladu není ambicí autorky postihnout veškeré aspekty práv a povinností, které jsou obsahem vztahu advokát a klient.

Klíčovými a vzájemně propojenými povinnostmi je povinnost advokáta chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta, řídit se jeho pokyny (v mezích právního řádu) a povinnost advokáta využívat veškeré zákonné prostředky pro takovou ochranu. Advokát je povinen v mezích zákona, podzákonných norem a stavovských předpisů činit ve prospěch klienta vše, co

---

⁹⁹ JIRSA, Jaromír et al. Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha I §1-78g. Praha: Havlíček Brain Team, 2014, s. 241

považuje za prospěšné a účinné¹⁰⁰. Obě povinnosti sledují stejný cíl – ochranu a zájmy klienta v mezích právního řádu.

Dále je obsahem vztahu právo klienta na informace a jemu odpovídající informační povinnost advokáta a také informační povinnost klienta. Především úplná komunikace a poskytování informací mezi subjekty vztahu je základem důvěry, která je v případě tohoto specifického vztahu alfou a omegou. Kromě podrobného vysvětlení právních otázek dané věci je advokát povinen klienta průběžně informovat např. o podstatných procesních událostech, k nimž v řízení dochází¹⁰¹. Na druhé straně je i klient povinen řádně a úplně informovat advokáta o skutečnostech významných pro řešení věci.

Hovoříme-li o vzájemné důvěře ve vztahu advokát a klient, nesmí nám uniknout povinnost mlčenlivosti. O jejím významu nepochybuje ani Ústavní soud, který ji považuje za základní předpoklad vztahu a říká, že právní řád ji stanovuje v zájmu klientů a pro jejich ochranu¹⁰². Advokát je povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb. Jak uvádí Svejkský, tato povinnost advokáta je pojímána široce – vztahuje se nejen na informace, které se advokát dozvěděl je při poskytování právních služeb, ale také v souvislosti s jejich poskytováním. Nejde tedy jen o informace, jejichž pramenem je sdělení klienta¹⁰³. Takové povinnosti může advokáta zprostit pouze klient, respektive po smrti či zániku klienta jeho právní nástupce (případně souhlasný projev všech právních nástupců, je-li jich více). Další případy, kdy advokát nemá tuto povinnost, stanovuje zákon. Dlužno říci, že v souvislosti s civilním řízením nejsou předmětem mlčenlivosti skutečnosti předkládané advokátem soudu nebo protistraně při poskytování právní služby. Naopak v řízení advokát plní prvně zmiňované povinnosti uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné a řídí se pokyny klienta¹⁰⁴.

Advokátovi za poskytnutí jeho služeb náleží odměna. Právní úpravu odměny advokáta obsahuje zákon o advokacii, etický kodex a advokátní tarif. K pojmu odměna advokáta se také vztahuje

---

100 SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, VYCHOPENĚN Martin, KRYM Ladislav, PEJCHAL Aleš a kol. Zákon o advokacii. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 106

101 SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, Alena MACKOVÁ, Martin VYCHOPENĚN a kol. Advokátní právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 139

102 Nález Ústavního soudu ze dne 25. 11. 2010 sp. zn. II ÚS 889/10-1

103 SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, Alena MACKOVÁ, Martin VYCHOPENĚN a kol. Advokátní právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 186-187

104 KOVÁŘOVÁ, Daniela a kol. Zákon o advokacii a stavovské předpisy. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 316

poměrně široká judikatura Ústavního soudu, obecných soudů a rozhodnutí kárné komise ČAK. Její určení se bude lišit v závislosti na vzniku jeho vztahu s klientem. Odměna bude dohodnuta smluvně, v případě uzavření smlouvy mezi ním a klientem. Etický kodex dodává, že odměna musí být přiměřená. Smluvní odměnu je třeba porovnávat s hodnotou věci a s její složitostí¹⁰⁵. V případě určeného advokáta Komorou záleží výše odměny na tom, co je stanoveno v rozhodnutí Komory (řídí se advokátním tarifem). Pokud je advokát ustanoven klientovi soudem, řídí se soud při stanovení výše odměny advokáta advokátním tarifem. Byl-li advokát ustanoven, hradí jeho odměnu stát (§23 odst. 1 ZA).

Dalším obsahem vztahu advokáta a klienta je například substituční právo advokáta, povinnosti advokáta související s převzetím peněžních prostředků, povinnost advokáta vést dokumentaci či odpovědnost advokáta za újmu. Jen odpovědnost advokáta za újmu by mohla být předmětem výkladu samostatné části práce. Z důvodu rozsahu takového výkladu ale i z důvodu konkrétního tématu práce nemůže být tento výklad zahrnut.

3.4.2. Vztah advokáta a procesního obhájce s klientem ve Španělském království

3.4.2.1. Vztah advokát a klient

Vztah mezi advokátem a klientem je stejně jako v České republice založen na vzájemné důvěře, ostatně zdůrazňuje to i článek 4 EGAE a etický kodex advokátů. Klient se na advokáta obrací v situaci, ve které určitá skutečnost vážně ohrožuje jeho osobnost nebo jeho majetek s očekáváním a s nezbytností pomoci advokáta, který má odborné vzdělání, jímž klient nedisponuje. V takové situaci stojíme před určitou závislostí klienta na advokátovi, která je odvozena z jeho jedinečných vlastností a znalostí, které má na poli práva. Za řešení situace a odpovídající důvěru platí klient advokátovi odměnu¹⁰⁶.

Obsahem vztahu mezi advokátem a jeho klientem jsou jejich vzájemná práva a povinnosti. Tyto práva a povinnosti vyplývají jednak z CC, jako práva a povinnosti stran smlouvy o poskytnutí služeb a jednak, a to speciálně, z EGAE a etického kodexu advokátů. Článek 42 EGAE stanovuje jako povinnost advokáta splnění jeho úkolu obhajoby, která mu byla svěřena,

¹⁰⁵ ČERMÁK, Karel. Pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky text s komentářem JUDr. Karla Čermáka. 2. nezměněné vydání. Praha: ČAK, 2000, s. 35 [online] dostupné z https://www.cak.cz/assets/files/180/BA_00_Z1.pdf

¹⁰⁶ FERNÁNDEZ LEÓN, Óscar. La confianza, fundamento de la relación entre abogado-cliente. [online] [2014-2-10] Dostupné z <http://www.legaltoday.com/gestion-del-despacho/estrategia/articulos/la-confianza-fundamento-de-la-relacion-entre-abogado-cliente>

s maximálním úsilím a poctivostí a se zachováním profesionálního tajemství. Advokát se při výkonu své činnosti musí řídit požadavky odbornými a etickými. Advokát musí jednat čestně a zdvořile a musí se zdržet kroků, které by mohly nespravedlivě poškodit druhou stranu¹⁰⁷. Advokát je dále vázán povinností mlčenlivosti a musí uchovat v tajnosti všechny skutečnosti nebo zprávy, o kterých se dozvěděl v souvislosti s výkonem své činnosti.

Advokát má dále vůči klientovi povinnost informační. To, co zahrnuje informační povinnost, stanovuje čl. 13 odst. 9. etického kodexu. Mimo jiné musí advokát klientovi sdělit svůj názor na uplatnění klientových nároků a svůj názor na výsledek řízení. Dále je třeba klienta informovat o své odměně, popřípadě způsobu jejího stanovení, to, zda by klient mohl žádat o bezplatnou právní pomoc nebo o možnosti smírného řešení sporu. V souvislosti s tím, musí klient s advokátem spolupracovat a sdělit mu skutečnosti, ze kterých advokát dokáže jeho věc posoudit. Klient má povinnost zaplatit advokátovi za jeho služby odměnu. Odměna je mezi advokátem a klientem sjednána smluvně, pokud takové ujednání neexistuje, mohou se strany řídit tarifem, který vydává profesní kolegium. Je třeba dodat, že odměna by měla být přiměřená, neboť za požadavek nepřiměřeně vysoké odměny může být advokát disciplinárně stíhán. V případě odměny se jedná o další rozdíl mezi advokátem a procesním obhájcem. Zatímco odměna advokáta může být určena smluvně a stavovské tarify jsou pouze orientační, procesní obhájce se tarifem procesního kolegia musí řídit.

Odpovědnost advokáta vychází ze smlouvy mezi ním a klientem a jejím porušením. Odpovědnost za škodu vzniká z nedbalosti při výkonu své funkce, přičemž může jít o konání i nekonání, jak upravuje obecně CC¹⁰⁸. Advokát je ovšem povinen poskytovat své služby v souladu s Lex Artis advokacie, což ho zavazuje k vyšší míře pečlivosti při poskytování služby. Judikatura přitom dovozuje, že Lex Artis jsou určitá pravidla oboru advokacie, která jsou v oboru všeobecně uznávána a přijímána a to s ohledem na konkrétní skutečnosti případu¹⁰⁹. Odpovědnost, kterou nese advokát je odpovědností za porušení smlouvy. Je třeba dodat, že smlouva o poskytnutí služeb mezi advokátem a klientem nezavazuje k výsledku, ale k činnosti¹¹⁰.

Vztah mezi advokátem a klientem zaniká s výpovědí smlouvy nebo s poskytnutím služeb, které byly ve smlouvě ujednány. Klient je v případě výpovědi neomezen, stejně tak ve Španělském

---

107 BALÍK, Stanislav. Advokát v EU. Právní předpisy o advokacii v zemích Evropské unie. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o.. 2004, s. 357

108 Abogado.[online][2018-10-17].Dostupné.z http://www.guiasjuridicas.es/Content/Documento.aspx?params=H4sIAAAAAAAAEAMtMSbFljTAAAUNDY3NTtLUouLM_DxblwMDCwNzAwulvPyU1BAXZxRVnubmZiCVmWmVLvnJIZUFqbYIRaWpaqlJ-fnZKCrjYeYAAOFU9lxpAAAAWKE

109 Sentencia de Audiencia Provincial Navarra Sección 1a, 23. 2. 2010 (tirant online 1857852)

110 Sentencia de Audiencia Provincial Navarra Sección 1a, 7. 5. 2008 (tiran tonline 1362826)

království jako v České republice. Situace, za kterých může advokát vypovědět smlouvu a ukončit tak obhajobu svého klienta stanovuje jednak EGAE a jednak etický kodex advokátů. Advokáti mohou zcela svobodně přijmout nebo odmítnout případ, stejně jako mohou v kterékoliv fázi procesu odstoupit, pokud nezůstane klient bez možnosti obhajoby¹¹¹. V případě povinného zastoupení advokátem v civilním řízení by klient zřejmě zůstal bez obhajoby, pokud by advokát nezajistil, že na jeho místo nastoupí jiný advokát, případně by dal popud k ustanovení jiného advokáta. Ostatně povinnost učinit nutná opatření tak, aby klient nezůstal bez obhajoby, mu ukládá i etický kodex. Stejný kodex dodává, že advokát nemusí své rozhodnutí o odmítnutí poskytnutí svých služeb odůvodňovat (čl. 13 odst. 3).

3.4.2.2. Vztah procesní obhájce a klient

Obsahem vztahu procesního obhájce a jeho klienta jsou jejich vzájemné práva a povinnosti, které vyplývají ze smlouvy a ze zákona, především EGPE a etického kodexu procesních obhájců. Jednou z nejpodstatnějších povinností procesního obhájce je vykonávat svou funkci dobře a oddaně, což spočívá ve spolupráci se soudními orgány s profesionalitou, čestností, věrností a rychlostí a v ochraně zájmů svého klienta. Specifickou povinností je správné řízení procesu. Procesní obhájci jsou dále povinni vést dokumentaci o službách poskytnutých klientovi. Procesní obhájci mají povinnost zachovávat diskretnost ohledně rozhovorů a písemností se svým klientem a jeho advokátem a to i s klientem a advokátem druhé strany řízení. Povinnost mlčenlivosti procesního obhájce se vztahuje na skutky, písemnosti a situace, o kterých se dozví v souvislosti s výkonem své funkce. Procesní obhájci mají právo na spravedlivou a přiměřenou odměnu za poskytnutí právní pomoci. Tomuto právu odpovídá povinnost klienta odměnu poskytnout a současně jeho povinnost poskytnout procesnímu obhájci určité prostředky pro výkon procesních úkonů. Odměna procesních obhájců se odvíjí od vládního nařízení - Real Decreto 1373/2003, de 7 de noviembre, por el que se aprueba el arancel de derechos de los procuradores de los tribunales., které upravuje tarif procesních obhájců.

Odpovědnost procesního obhájce za škodu nastupuje, pokud škoda vznikne porušením smluvní povinnosti procesního obhájce, který nejednal s vyžadovanou mírou odborné péče, přičemž liberačním důvodem je, pokud nastaly podmínky nepředvídatelné nebo nevyhnutelné, které znemožnily splnění povinností¹¹².

111 BALÍK, Stanislav. Advokát v EU. Právní předpisy o advokacii v zemích Evropské unie. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o.. 2004, s. 352

112 Sentencia del Tribunal Supremo 303/2009, de 12 de mayo

3.5. Plná moc

Plná moc je vnějším průkazem skutečnosti, že zmocnitel udělil zmocněnci zmocnění¹¹³. V případě zastoupení advokátem v civilním řízení se jedná o zvláštní plnou moc - procesní plnou moc. Procesní plná moc je pojem, který označuje plnou moc udělenou pro účely všech procesních úkonů v řízení. Advokátovi lze udělit pouze plnou procesní moc, na jejímž základě může činit všechny procesní úkony za zmocnitele.

To, jak bude plná moc udělena, záleží na způsobu vzniku vztahu mezi advokátem a klientem. V případě uzavření smlouvy mezi nimi bude plná moc udělena následně klientem. V případě advokáta ustanoveného soudem, kdy rozhodnutí soudu nahrazuje smlouvu, není třeba udělovat zástupci již žádnou plnou moc¹¹⁴. Pro plnou moc není stanovena písemná forma a je ji možno udělit i ústně do protokolu o jednání¹¹⁵.

Rozsah procesní plné moci advokáta zpravidla nečiní soudu problémy. Občanský soudní řád stanovuje, že advokátovi lze udělit pouze plnou moc pro celé řízení (§ 25 odst. 1 o.s.ř.). Není však vyloučeno, aby byla plná moc udělena toliko pro určitou část řízení, např. pro řízení před soudem prvního stupně či pro dovolání¹¹⁶.

Plná moc zaniká uplynutím doby, na kterou byla udělena, přičemž uplynutím doby je míněno také stanovení okamžiku zániku plné moci ke konci určité fáze řízení, například pouze pro řízení před soudem prvního stupně. Nevyplývá-li z plné moci něco jiného, plná moc zaniká dnem právní moci rozhodnutí, kterým bylo skončeno řízení, pro něž byla udělena (§ 28 odst. 6 o.s.ř.). Plná moc také zaniká úkonem zmocnitele – odvoláním plné moci či zmocněnce – výpovědí plné moci. Plná moc také zaniká v případě, že zastoupený ztratí způsobilost být účastníkem řízení, popřípadě zemře-li nebo zanikne-li zástupce (§28 odst. 5 o.s.ř.).

---

113 ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 1054

114 JIRSA, Jaromír et al. Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha I §1-78g. Praha: Havlíček Brain Team, 2014, s. 231

115 SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, Alena MACKOVÁ, Martin VYCHOPENĚ a kol. Advokátní právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 156

116 SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, Alena MACKOVÁ, Martin VYCHOPENĚ a kol. Advokátní právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 156

K tématu plné moci vystupují další otázky, jako například důsledky její výpovědi a za jakých okolností k její výpovědi vůbec může dojít a mnohé další. Není však cílem této práce poskytnout detailní pojednání o plné moci.

3.5.1. Odlišnosti plné moci ve španělské úpravě

Ve Španělském království úprava právní moci udělované advokátovi úplně chybí. To, že je klient v civilním řízení zastoupen advokátem, dostatečně prokazuje smlouva o poskytnutí služeb, mezi advokátem a klientem a také fakt, že písemnosti, které jsou předkládány soudu, nesou podpis avokáta. Otázka udělení plné moci advokátovi proto není v civilním procesu podrobněji řešena.

V případě procesního obhájce je situace odlišná. Sám LEC stanoví, jakým způsobem lze plnou moc procesnímu obhájci udělit a rozlišuje mezi plnou mocí generální a speciální.

Plná moc je buď generální – tedy pro zastupování ve všech úkonech v řízení nebo speciální, která je zákonem vyžadována pro určité úkony, například pro zpětvzetí žaloby (art. 25 LEC). Soud pak bude zkoumat, při každém, zákonem stanoveném úkonu, ke kterému je třeba speciální plné moci, zda byla procesnímu obhájci udělena.

Plná moc může mít formu veřejné listiny, která musí být autorizována notářem. Plná moc také může být účastníkem řízení udělena ústně (apud acta) přímo před úředníkem soudu (secretario judicial). Dalšími formami udělení plné moci je její udělení prostřednictvím veřejné datové sítě nebo prostřednictvím rozhodnutí kolegia procesních obhájců¹¹⁷.

Procesní obhájce přijímá plnou moc tacitně prvním úkonem ve věci nebo výslovným přijetím. Dlužno dodat, že LEC stanovuje konkrétní úkony, které procesní obhájce nemůže vykonat sám, ač má plnou moc, ale pouze společně s účastníkem nebo je může vykonat pouze účastník sám.

---

117 v případech bezplatné právní pomoci nebo povinného zastoupení procesním obhájcem, kterého si účastník nezvolil sám

3.6. Povinnost zastoupení advokátem v civilním procesu

3.6.1. Povinnost zastoupení advokátem v civilním procesu v České republice

V České republice je povinnost být zastoupen advokátem v civilním řízení stanovena pouze v případě dovolacího řízení.

Povinnost být v dovolacím řízení zastoupen advokátem nebo notářem (dále se autorka věnuje pouze povinnému zastoupení advokátem) stanovuje §241 odst. 1 o.s.ř.. Ustanovení dále stanoví výjimky z pravidla. Společným jmenovatelem výjimek je to, že účastníkem je nebo za něj jedná osoba, která má právnické vzdělání a zastoupení advokátem (nebo notářem) by bylo nadbytečné. Jak judikoval Nejvyšší soud, požadavek povinného zastoupení v dovolacím řízení není naplněn jen tím, že si dovolatel zvolí za zástupce advokáta nebo notáře. Dovolání musí být advokátem nebo notářem také sepsáno a podepsáno. V situaci, kdy dovolatel sám podá dovolání a až poté si zvolí jako svého zástupce advokáta nebo notáře, je nezbytné, aby zmocněnec dovolatele již učiněné podání nahradil nebo doplnil vlastním podáním nebo aby alespoň sdělil soudu, že se s již podaným dovoláním ztotožňuje¹¹⁸. Povinná přítomnost advokáta v dovolacím řízení má významný vliv na řízení. Stanovením takové podmínky se dostojí rovnosti stran, resp. rovnosti zbraní a navíc se mění i kvalitativní stránka procesu, ve kterém vystupují osoby znalé práva¹¹⁹. Nejvyšší soud, jako jediný dovolací soud v České republice svou činností tvoří základní prostředek pro sjednocování judikatury¹²⁰. Je tedy namístě, aby při tak významné činnosti byly vedle soudu jako nestranného třetího, přítomny profesionálně zastoupené strany. Není ambicí autorky vyčerpat téma dovolání, ač je tématem velmi zajímavým, ale poukázat na jediný příklad povinného zastoupení advokátem v českém civilním procesu.

Advokátní proces je proces, pro který je předepsáno povinné zastoupení stran advokátem. Ať již je nyní advokátní proces v civilním řízení v České republice výjimkou, nebylo tomu tak vždy. Povinné zastoupení advokátem se u nás uplatňovalo až do přijetí zákona č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví. Povinné zastoupení advokátem v civilním procesu bylo z právního řádu

---

118 Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Odo 1675/2006, ze dne 21. 5. 2008

119 MACKOVÁ, Alena. Právní pomoc advokátů a její dostupnost. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2001, s. 159

120 MACKOVÁ, Alena. Opravné prostředky po novele občanského soudního řádu zákonem č. 30/2000 Sb. Bulletin advokacie, 2000, č. 8

odstraněno zcela po přijetí zákona č. 142/1950 Sb., občanský soudní řád¹²¹. Odůvodnění v důvodové zprávě bylo ideologické, jednalo se o důvod zapojení soudců z lidu, označení většiny advokátů jako exponentů vládnoucí buržoazie a jejich zastupování hmotnou podporou vykořisťovatelské třídy.

Pokud nahlížíme na současnost a minulost povinného zastoupení advokátem v civilním procesu, je třeba podívat se i do budoucnosti – konkrétně do Věcného záměru civilního řádu soudního (dále jen Věcný záměr). Bod 28 Věcného záměru zakotvuje do českého civilního procesu advokátský proces (kromě dovolání, kde již existuje). Taková změna v právní úpravě civilního řízení by znamenala celkový obrat povinného zastoupení advokátem v civilním procesu. Ve většině civilních řízení by byli účastníci povinni nechat se zastoupit advokátem, zcela opačně proti současnému stavu. Jak podotýkají autoři Věcného záměru, v samotném paragrafovém znění by pravidlo mohlo být doplněno o výjimky a jako příklad je uváděno zproštění této povinnosti z důvodu právního vzdělání účastníka. Dále se advokátskému procesu samotnému a jeho možnému zavedení advokátského procesu autorka věnuje ve čtvrté části práce.

3.6.2. Povinnost zastoupení advokátem a procesním obhájcem v civilním procesu ve Španělském království

Povinnost zastoupení advokátem a procesním obhájcem jako profesionály v civilním procesu má dva hlavní účely. Jedním z nich je již v druhé části této práce zmiňovaný účel a to ochrana účastníků ve smyslu složitosti civilního procesu a jejich případných neúplných úkonech. Druhý účel směřuje ještě nad zájmy účastníků řízení a to na ochranu veřejného zájmu, který spočívá ve správném výkonu soudní moci. Navíc komunikace mezi stranami a soudem, který je také složen z profesionálních soudců, je efektivnější a plynulejší¹²².

V případě povinného zastoupení advokátem LEC v článku 31 upravuje povinnost následovně. V první řadě stanovuje, že účastníci jsou v řízení zastoupeni advokáty. Soud neprojedná žádné podání, které by nebylo podepsáno advokátem. Následně LEC stanoví výjimky z takového pravidla. Pro povinné zastoupení procesním obhájcem formuluje zákon pravidla téměř stejně, jako pro povinné zastoupení advokátem (čl. 23 LEC). Advokáti stejně jako procesní obhájci nemusí zastupovat účastníky v ústních řízeních, v nichž hodnota předmětu sporu nepřesahuje

---

121 LAVICKÝ, Petr a kol. Věcný záměr civilního řádu soudního z pohledu advokacie. Bulletin advokacie č. 1-2, 2018, s. 15-16

122 ORTELLS RAMOS, Manuel a kol. Derecho Procesal civil. 13. edición. Valencia: Thomson Reuters Aranzadi. 2014, s. 115

2000 euro, při prvním úkonu v příkazních řízeních a to za podmínek, které stanoví LEC. Dále LEC stanoví, které procesní písemnosti soud přijme, i když podepsány advokátem nebudou (připouští zde tedy výjimku z povinnosti zastoupení advokátem) a které úkony může účastník učinit i bez zastoupení procesním obhájcem. Jedná se například o návrhy na rozhodnutí o předběžných opatřeních nebo žádosti o odložení určitých procesních úkonů (např. jednání) v urgentních případech.

V souvislosti s dalším pravidlem, které LEC obsahuje a které na stanovení povinnosti zastoupení advokátem a procesním obhájcem navazuje, je třeba poukázat na princip rovnosti zbraní. LEC tento princip vyzdvihuje, ač ne výslovně, v článku 32. Stanoví, že v řízeních, ve kterých není podmínkou povinné zastoupení advokátem a procesním obhájcem, a v nichž se žalobce přesto rozhodne vystupovat zastupován těmito profesionály, musí toto své rozhodnutí sdělit soudu a to přímo v žalobě. Soud pak tuto informaci spolu s žalobou sdělí žalovanému, který musí ve lhůtě 3 dnů od doručení žaloby sdělit soudu, zda i on bude v řízení zastoupen profesionály. Současně soud musí sdělit žalovanému, že může požádat o bezplatnou právní pomoc těchto profesionálů a také mu sdělí, kde o ni může žádat. Pokud o bezplatnou právní pomoc požádá, soud může řízení pozastavit až do rozhodnutí o bezplatné právní pomoci. Stejně tak platí pravidlo naopak tedy pokud se pro zastoupení, ač nepovinné, rozhodne žalovaný. Takto zakotvenou povinností výslovně druhé straně oznámit své profesionální zastoupení a stanovení lhůty na vyjádření s výslovným odkazem na právo žádat o bezplatnou právní pomoc a kde LEC vyzdvihuje princip rovnosti zbraní. Takové pravidlo by podle názoru autorky mohlo být zohledněno v nové úpravě českého civilního procesu, protože by přispělo k uplatnění rovnosti zbraní.

Jak již bylo zmíněno v úvaze o zavedení povinného zastoupení advokátem v České republice, takové povinnosti musí odpovídat i zajištění práva na bezplatnou právní pomoc. Zatímco v České republice se práva na bezplatnou právní pomoc dotýká o.s.ř. v jediném § a ZA se jí věnuje šířeji, nicméně také pouze v pár ustanoveních, ve Španělském království právo na bezplatnou právní pomoc upravuje samostatný zákon. Jedná se o LAGJ a odkazují na něj mnohé procesní předpisy. Při rozhodování o právu na bezplatnou právní pomoc jsou rozhodujícími ukazateli finanční prostředky žadatele a s ním společně posuzované osoby.

Na závěr o výkladu o povinnosti zastoupení advokátem v civilním řízení si autorka dovolí jednu poznámku o počtu advokátů zapsaných u profesní komory (kolegia) v obou zemích, jelikož povinnost zastoupení advokátem s sebou neodmyslitelně nese také dostatek advokátů, kteří

budou před soudy vystupovat. Podle výsledků skupiny Observatoř, jedná se o neformální pracovní uskupení určené ke sběru a následnému sdílení důležitých informací a dat na poli advokacie¹²³, bylo v roce 2015 ve Španělském království evidováno 152.437 advokátů, zatímco v České republice ve stejném roce 11.011. Ve Španělském království žije přibližně 3,8krát více obyvatel než v České republice, nicméně advokátní praxi praktikuje přibližně 13,8krát více advokátů. I kdybychom počítali s tím, že advokáti poskytující své služby ve Španělském království nemusí být plně vytíženi¹²⁴, stále se jedná o značný rozdíl. Dle názoru autorky by zavedení povinného zastoupení advokátem v civilním procesu v České republice neodvratně vedlo ke zvýšení poptávky po službách advokátů.

---

123 INDRUCHOVÁ, Eva. Advokátní profese ve vybraných sedmi státech Evropské unie. Bulletin Advokacie, č. 4, 2018

124 a s dalšími fakty, jako například s tím, zda se obyvatelé Španělského království uchylují k řešení sporů soudní cestou více než obyvatelé České republiky

4. Zastoupení advokátem v civilním procesu de lege ferenda

Po srovnání právní úpravy zastoupení advokátem, respektive advokátem a procesním obhájcem v české a španělské právní úpravě je záhodno uvažovat nad výhodami a nevýhodami konkrétní úpravy a možné novelizaci právního řádu. V této části diplomové práce se proto autorka pokusí navrhnout čtenáři možné způsoby řešení právní úpravy postavení advokáta v civilním procesu jako zástupce účastníka a možnost zavedení advokátského procesu do českého civilního řízení.

Chceme-li vyzdvihnout hlavní rozdíly mezi českou a španělskou právní úpravou, bude jimi přítomnost procesního obhájce ve španělském civilním procesu a širěji pojatá povinnost zastoupení účastníka advokátem. Povinnosti zastoupení účastníka a advokátskému procesu se autorka podrobněji věnuje v následujícím textu této části.

4.1. Institut procesního obhájce

Jako první je na místě zhodnotit institut procesního obhájce. Jak již bylo předestřeno v první části, procesní obhájce má ve Španělském království funkce, které v České republice zastává zčásti advokát, popřípadě sám účastník či jeho zástupce a zčásti soud. Hlavním účelem jeho role je především řádná komunikace mezi soudem a advokátem spolu s účastníkem řízení a zajištění bezvadného průběhu řízení. Podle autorčina názoru by bylo zavedení takového institutu do českého právního řádu nadbytečné.

Pokud si čtenář představí situaci, kdy bude v České republice zaveden advokátský proces, a většina řízení před civilními soudy bude vedena v přítomnosti advokátů, nebude činnosti procesního obhájce třeba. Taková úvaha je vedena myšlenkou, že ve Španělském království jsou advokáti odborníky hlavně v oblasti hmotného práva, jsou na něj více soustředěni, a s procesním právem sice jsou obeznámeni, neboť je to součástí jejich činnosti i vzdělání, nicméně ne do podrobností. Jako znalec procesního práva a souslednosti procesních úkonů totiž vystupuje procesní obhájce (samozřejmě vedle soudu). Ve Španělském království advokát nemusí mít hlubokou znalost civilního procesu, neboť je v něm veden svým kolegou procesním obhájcem. V České republice je ovšem situace opačná. Advokáti v České republice jsou velmi dobře obeznámeni s procesním právem, neboť právě znalost postupu soudu a úkonů stran je nedílnou součástí jejich činnosti. Navíc je v České republice poměrně široce pojata poučovací povinnost soudu. Komunikace mezi soudem a advokátem je také zajištěna. Advokáti mají povinnost

disponovat datovými schránkami, takže soud při doručování nenaráží na problémy. Advokáti jsou poté ke spolupráci se soudem a činění určitých procesních kroků ve lhůtách motivováni svou kárnou odpovědností a odpovědností za škodu. Kontrolu nad průběhem řízení má pak soud a samotní účastníci s jejich zástupci. Pokud by v řízení účastníka zastupoval ještě jeho procesní obhájce, zvýšily by se i náklady řízení.

Je třeba uvažovat také nad tím, kdo by funkci procesního obhájce zastával a jaké vzdělání a další předpoklady by po něm právní řád požadoval. Ve Španělském království klade právní řád požadavky na výkon profese advokáta a procesního obhájce téměř totožné. Protože jde o profesionála v právu, kladl by zřejmě český právní řád na procesního obhájce stejné požadavky pro výkon profese, jako klade na advokáta. Vytvoření stavu procesních obhájců by bylo poměrně náročné – ať již časově nebo personálně. Z důvodů časových, protože by obhájce musel mít magisterské vzdělání v oboru právo a navíc splnit koncipientskou praxi. Z důvodů personálních také proto, že příslušné magisterské vzdělání nabízí v České republice pouze čtyři právnické fakulty s omezeným počtem přijatých studentů. Jak již bylo nastíněno v předchozí části diplomové práce, působí v České republice o mnoho méně advokátů, než ve Španělském království. Představa, že by musel být zachován počet advokátů (a v případě zavedení advokátského procesu zřejmě i navýšen) a ještě vytvořen stav procesních obhájců, připadá autorce téměř nereálná.

Uvažujeme-li o zavedení institutu procesního obhájce i bez zavedení advokátského procesu, výše popsaná situace se v zásadě opakuje. Zákon by musel stanovit v jakých řízeních je dána povinnost zastoupení procesním obhájcem. Taková povinnost by zřejmě byla stanovena stejně široce jako povinné zastoupení advokátem, stejně jako je to upraveno ve Španělském království, tedy pouze pro dovolání. Podle autorčina názoru by nemělo smysl zavádět institut zastoupení procesním obhájcem, pokud by účastník současně nebyl zastoupen advokátem. Procesní obhájce by totiž v takovém případě v zásadě plnil pouze takové funkce, které v současné době činí soud a jeho činnost by byla nadbytečná. Účelem zastoupení procesním obhájcem je totiž také to, že doplňuje roli soudu a advokáta a působí mezi nimi jako prostředník. V případě, že by účastník nebyl zastoupen advokátem, může roli procesního obhájce zastat soud a to v rámci své poučovací povinnosti, komunikace (zejména doručování) a kontroly bezvadného procesu.

Z výše zmíněných důvodů se proto autorka domnívá, že by zavedení institutu procesního obhájce do českého civilního procesu bylo nadbytečné, velmi složité z pohledu personálního zajištění a pro účastníky řízení také nákladné.

4.2. Advokátský proces

Tak, jako se děje u každé velké změny ve společnosti, je i návrh zavedení advokátského procesu, tj. povinného zastoupení advokátem v civilním procesu provázen diskuzemi, analýzami a názory pro a proti. V souvislosti s rozsáhlou rekonstrukcí hmotného soukromého práva lze očekávat i přijetí nového občanského soudního řádu, který by nové hmotněprávní úpravě odpovídal. O.s.ř. je uceleným předpisem, který byl od data své účinnosti, tedy od 1. dubna 1964 mnohokrát novelizován a později také přizpůsobován právě nové hmotné úpravě. V současné době existuje Věcný záměr nového civilního řádu, na kterém od roku 2016 pracovala skupina odborníků pod záštitou Ministerstva spravedlnosti¹²⁵. Právě bod 28 Věcného záměru navrhuje zavedení povinného zastoupení advokátem v civilním procesu.

Nová úprava by zavedla povinné zastoupení advokátem, s výjimkou řízení před okresními soudy ve věcech, v nichž hodnota předmětu sporu nepřesahuje částku 50 000 Kč, a v řízení o stížnosti proti usnesení okresního soudu v takové věci. V řízení o žalobě na obnovu a pro zmatečnost by strany byly povinny nechat se zastoupit advokátem vždy a to bez ohledu na hodnotu předmětu sporu. Dlužno říci, že pokud by bylo takové ustanovení přijato, povinné zastoupení advokátem v českém a španělském civilním procesu, by se velmi přiblížilo. Španělský právní řád totiž jako hranici pro povinnost zastoupení advokátem váže také na výši hodnoty předmětu sporu a to na 2000 euro, která velmi zhruba odpovídá 50 000 Kč. Povinnost nechat se zastoupit advokátem by tak byla dána zhruba stejně široce.

Otázek, které vzhledem k navrhované úpravě vyvstávají, je mnoho a jejich množina je neuzavřená. Autorka se pokusí nastínit úvahy alespoň nad následujícími otázkami. V první řadě je to otázka, zda vůbec zavést advokátský proces. V druhé řadě jsou to otázky hodnoty předmětu sporu – zda jde o poměrně nízkou částku nebo vysokou a jak se bude určovat taková hodnota u nepeněžitých plnění. Další otázkou je, zda budou stanoveny další výjimky z pravidla či zda bude dané ustanovení ještě doplněno. Nepochybně také vyvstává otázka širší právní úpravy bezplatné

---

125 Věcný záměr spolu s možností komentování jeho jednotlivých bodů je veřejnosti přístupný na stránkách <https://crs.justice.cz/>

právní pomoci a jejího zajištění. Poslední otázkou jsou i změny, které by toto ustanovení přineslo do advokátního stavu, tedy do počtu advokátů a změny advokátního tarifu.

4.2.1. Potřeba zastoupení advokátem v civilním procesu

Úvahy, zda je advokátský proces přínosný či ne, mohou být mnohé. Na straně, která osvětluje výhody takového procesu, většinou stojí důvody ochrany účastníka v poměrně technicky náročném civilním procesu, rovnost zbraní a také urychlení procesu. Na straně druhé, která předkládá nevýhody advokátského procesu je hlavní připomínkou nákladnost řízení.

Autoři Věcného záměru predestinují výhody povinnosti zastoupení advokátem. Ujme-li se zastoupení advokát, sám coby osoba práva znalá posoudí, zda řízení vůbec zahajovat či ne, tedy jeho účelnost. Dále advokát na základě svého vzdělání a zkušeností dokáže zvolit nejvhodnější prostředek pro uplatnění práva a co přesně v petitu žaloby žádat. Často totiž účastníci neznalostí procesních předpisů nedokáží dostačujícím způsobem hájit svá práva. Podle Vychopeně jde v případě o.s.ř. o poměrně složitý právní předpis, který laikovi činí obtíže při aplikaci v praxi. Nedostává-li se účastníkovi – laikovi odborné právní pomoci v civilním procesu, není jeho šance na úspěch vysoká¹²⁶. Další výhodou je podle autorů Věcného záměru také to, že odborné zastoupení stran zvyšuje pravděpodobnost smírného vyřešení věci¹²⁷. Předpokladem jsou dvě úvahy. První, že advokát může při seznámení se s věcí klientovi doporučit věc řešit smírně a nezahajovat řízení a druhá, že vůbec takové ustanovení zákona povede osoby k myšlence, že soudit se je až krajní možnost a pokud se soudit, tak v zastoupení odborníkem. Povinné zastoupení advokátem přispívá také procesní ekonomii, hlavně rychlost procesu. Nelze zapomenout ani na uplatnění principu rovnosti stran, respektive rovnosti zbraní¹²⁸. S uplatněním principu rovnosti stran a zbraní by souviselo i zúžení poučovací povinnosti soudu, která s povinným odborným zastoupením souvisí.

Za zmínku také stojí úvaha spojená s principem koncentrace řízení a otázkou, zda by nebylo vhodné zavést povinné zastoupení advokátem například až od druhé instance či ponechat povinné zastoupení pouze pro dovolací řízení. Nicméně z důvodu uplatnění principu koncentrace řízení je základ sporu tvořen (a to především aktivitou účastníků) již před soudem první instance.

---

126 VYCHOPEŇ, Martin. Advokátský proces?! [online] [30.4.2013] Dostupné z <https://www.epravo.cz/top/efocus/advokatsky-proces-91196.html>

127 LAVICKÝ, Petr a kol. Věcný záměr civilního řádu soudního z pohledu advokacie. Bulletin advokacie č. 1-2, 2018, s. 16

128 LAVICKÝ, Petr a kol. Věcný záměr civilního řádu soudního z pohledu advokacie. Bulletin advokacie č. 1-2, 2018, s. 16

Podle Šrámka je častou zkušeností advokátů to, že se na ně účastníci řízení obracují s žádostí o pomoc až příliš pozdě, tedy když už je řízení tzv. zkoncentrováno nebo pokud je již vedeno odvolací řízení¹²⁹. Stejný názor zastávají i autoři Věcného záměru. Podle nich nedává rozumný smysl, aby byla povinnost zastoupení advokátem stanovena až pro opravná řízení, tedy v okamžiku kdy základy úspěchu nebo neúspěchu již byly v řízení dány¹³⁰. Navíc pro přípustnost odvolání musí účastník naplnit konkrétní důvody a náležitě je ve svém podání popsat.

Vše výše řečené neznamená, že by nikdo kromě advokátů nebyl schopný úspěšně hájit svá práva před civilním soudem ať již první nebo druhé instance. Nicméně v zájmu ochrany účastníků řízení a spravedlivého procesu je vhodné uvažovat spíše nad zavedením povinného zastoupení advokátem již od řízení v první instanci, než později.

Nevýhoda povinného zastoupení advokátem tkví ve finančním břemeni, které by na strany bylo kladeno. Odpovědí by mohla být širší a vstřícnější úprava bezplatné právní pomoci. K takové úvaze autorka dospěla také komparací se španělskou právní úpravou, která povinnost zastoupení advokátem v civilním procesu stanovuje a která široce upravuje bezplatnou právní pomoc osobám bez dostačujících finančních prostředků.

Na straně pro nezavedení advokátského procesu je zde dále úvaha, že civilní proces by měl být koncipován tak, aby každý byl schopen bránit svá práva sám. Taková úvaha sice má své opodstatnění, nicméně autorce se v dnešní době, kdy legislativa reaguje na nové a nové jevy a technologie až se zpožděním a kdy je do českého právního řádu promítáno i právo mezinárodní a evropské, zdá poněkud utopistická. Argumentem proti mohou být i závěry z mimoprávní oblasti – automobil také není koncipován tak, aby byl každý schopen jej opravit a proto žádá pomoc od odborníka.

Ze všech výše zmíněných důvodů a z mnohých dalších je autorka toho názoru, že zavedení advokátského procesu je vhodné.

4.2.2. Hodnota předmětu sporu

Věcný záměr počítá s hodnotou předmětu sporu ve výši 50 000 Kč. Rozlišovací kritérium hodnoty předmětu sporu je nastaveno tak, aby byly bagatelní věci odlišeny od těch závažnějších.

129 ŠRÁMEK, Dušan. Povinnost být zastoupen advokátem by se mohla v budoucnu rozšířit. [online] [3.11.2014] Dostupné z <http://www.ceska-justice.cz/2014/11/povinnost-byt-zastoupen-advokatem-by-se-mohla-v-budoucnu-rozsirit/>

130 LAVICKÝ, Petr a kol. Věcný záměr civilního řádu soudního z pohledu advokacie. Bulletin advokacie č. 1-2, 2018, s. 15

Částka 50 000 Kč odpovídá zhruba dvojnásobku průměrné mzdy a z tohoto důvodu je dovozena vyšší závažnost věci¹³¹. Ve Španělském království je hranice hodnoty předmětu sporu stanovena na 2000 euro, přičemž hodnota průměrné mzdy odpovídá zhruba 1640 euro (dvojnásobek tedy 3280 euro)¹³². Hranice je tedy nastavena téměř stejně, přičemž 52 000 Kč zhruba odpovídá 2000 euro. Nicméně pro spory vedené v České republice představuje tato hodnota vyšší závažnost věci, než ve Španělském království¹³³. V sousedním Rakousku je hranice stanovena částkou 5000 euro v řízení před okresními soudy¹³⁴. Průměrná mzda je pak v Rakousku zhruba 2500 euro¹³⁵ a její dvojnásobek odpovídá hranici hodnoty předmětu sporu stejně tak, jak to navrhuje Věcný záměr. To, zda se jedná o hranici příliš vysokou či příliš nízkou autorka nedokáže posoudit, nicméně s přihlédnutím k výši průměrné mzdy, k rakouské úpravě a k faktu, že z pravidla budou stanoveny výjimky, lze hranici považovat za přiměřenou.

V souvislosti s hodnotou předmětu sporu přichází i otázka, jak bude tato hodnota určena. U žalob na peněžitá plnění nebude určení činit potíže, nicméně u žalob na nepeněžitá plnění je tomu naopak. Podle komentáře Ministerstva spravedlnosti by k otázce určování hodnoty předmětu sporu spolu s novým občanským soudním řádem přijata také jurisdikční norma, která by stanovovala, jak hodnotu předmětu sporu určit¹³⁶. Autorce se jeví jako možné také inspirovat se pro stanovení pravidel oceňování nepeněžitých předmětů sporu v zákoně č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku či využití znaleckých posudků.

4.2.3. Výjimky z povinnosti být zastoupen advokátem v civilním řízení

Autoři Věcného záměru sami uvádějí, že v paragrafovém znění by k bodu 28 mohly přibýt výjimky z pravidla. U stanovení výjimek se lze zcela jistě inspirovat současnou úpravou

---

131 Bod 28 Věcného záměru občanského soudního řádu [online] [2018-10-27] Dostupné z <https://crs.justice.cz/1-strany-jsou-povinny-nechat-se-zastoupit-advokatem-advokatsky-spor-s-vyjimkou-rizeni-pred-okresnimi-soudy-ve-vecech-v-nichz-hodnota-predmetu-sporu-nepresahuje-castku-50-000-kc-a-v-rizeni-o-stiz/>

132 El salario medio que se cobra en cada país europeo y España no está en el top 10. [online] [2018-5-24] Dostupné z <https://www.idealista.com/news/finanzas/laboral/2018/05/24/765801-el-salario-medio-que-se-cobra-en-cada-pais-europeo-y-espana-no-esta-en-el-top-10>

133 porovnávané-li tyto hranice pouze na základě výše průměrné mzdy

134 ŠRÁMEK, Dušan. Povinnost být zastoupen advokátem by se mohla v budoucnu rozšířit. [online] [3.11.2014] Dostupné z <http://www.ceska-justice.cz/2014/11/povinnost-byt-zastoupen-advokatem-by-se-mohla-v-budoucnu-rozsirit/>

135 El salario medio que se cobra en cada país europeo (y España no está en el top 10. [online] [2018-5-24] Dostupné z <https://www.idealista.com/news/finanzas/laboral/2018/05/24/765801-el-salario-medio-que-se-cobra-en-cada-pais-europeo-y-espana-no-esta-en-el-top-10>

136 Bod 28 a bod 300 Věcného záměru občanského soudního řádu [online] [2018-10-27] Dostupné z <https://crs.justice.cz/1-strany-jsou-povinny-nechat-se-zastoupit-advokatem-advokatsky-spor-s-vyjimkou-rizeni-pred-okresnimi-soudy-ve-vecech-v-nichz-hodnota-predmetu-sporu-nepresahuje-castku-50-000-kc-a-v-rizeni-o-stiz/>

dovolání, konkrétně §241 a zde stanovenými výjimkami. Jako příklad lze tedy uvést to, že dovolatel – fyzická osoba, která má sama právnické vzdělání nemá povinnost být zastoupena advokátem. Stejně tak by mohla být výjimka stanovena pro právnické osoby, například pro větší obchodní společnosti, které mají vlastní právní oddělení se zaměstnanci s právnickým vzděláním, a najímání externích advokátů by jim výrazně zvýšilo náklady zastoupení¹³⁷. Otázkou je také to, zda stanovit výjimky u jednodušších a skutkově jasných sporů. Lze si například představit směnečné řízení, kdy bude mít žalobce směnku na 150 000 Kč a uznání dluhu žalovaným s jeho ověřeným podpisem. Rozhodnutí soudu by v tomto případě bylo jasné, nebylo by třeba odborné pomoci advokátů ale přesto by hodnota předmětu sporu určovala, že je povinné zastoupení advokátem nutné. Nové znění zákona by tedy mohlo stanovit např. takovou výjimku, že na žádost účastníků řízení může soud uvážit, zda vyžadovat povinné zastoupení účastníků v takto poměrně jednoduchých případech. Nicméně je třeba uvažovat i nad tím, zda by toto ustanovení jen nepřidávalo povinnosti soudu, nezpůsobovalo průtahy v řízení a bylo vůbec užitečné.

Z výše uvedeného plyne, že by bylo vhodné ustanovit u povinnosti zastoupení advokátem v civilním řízení výjimky z pravidla. V případě výjimky z důvodu právnického vzdělání účastníka řízení je její stanovení poměrně jasné. V případě dalších výjimek bude muset být podrobněji prozkoumán jejich dopad i například zhodnocena zkušenost z jiných států EU.

4.2.4. Bezplatná právní pomoc

Doposud český občanský soudní řád upravuje bezplatnou právní pomoc (Macková používá termínu právní pomoc osobám v nevýhodě, protože právní pomoc je advokátům zásadně hrazena a odměnu za advokáta za právní pomoc považuje za jeden z principů advokacie)¹³⁸ pouze v § 30 o.s.ř. a v ZA. Účastník musí pro ustanovení zástupce soudem podle o.s.ř. splnit kumulativně tři podmínky – požádat o ustanovení soud, splnit předpoklady pro individuální osvobození od soudních poplatků¹³⁹ a ustanovení zástupce je nezbytně třeba k ochraně jeho zájmů. O možnosti podání žádosti musí soud účastníka poučit. Účastník může o ustanovení zástupce žádat před

---

137 MRÁZEK, Miroslav. SP ČR nesouhlasí se zavedením povinného zastoupení advokátem i pro právnické osoby. [online] [2018-6-29] Dostupné z <https://www.spcr.cz/muze-vas-zajimat/pravni-infoservis/12014-sp-cr-nesouhlasí-se-zavedením-povinného-zastoupení-advokátem-i-pro-pravnicke-osoby>

138 MACKOVÁ, Alena. Právní pomoc advokátů a její dostupnost. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2001, s. 30

139 postačí pouze splnit předpoklady, nemusí být vydáno rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků v daném řízení

zahájením řízení i během něj. Žádost může podat soudu písemně či ústně do protokolu¹⁴⁰. Osvobozen od soudních poplatků může být účastník zčásti nebo zcela, přičemž k celkovému osvobození může dojít pouze výjimečně. Rozhodovat budou odůvodněné poměry účastníka a skutečnost, že nejde o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva. Jako poměry bude soud zkoumat celkové poměry účastníka a nejen jeho pravidelné či nepravidelné příjmy¹⁴¹. O případ zřejmě bezúspěšného uplatňování nebo bránění práva jde v situaci, kdy již ze samotných skutkových tvrzení žadatele obsažených v návrhu je zcela zjevné, že mu ve věci nemůže být vyhověno, nebo když účastník vyvrací skutečnosti závazně vyřešené v jiném řízení, svévolí je pak míněna šikana, tedy zneužití práva, které by jinak účastníku náleželo¹⁴². Podmínka nezbytnosti k ochraně zájmů účastníka bude splněna, pokud například půjde o úkony, které by bez odborné pomoci účastník nezvládl. To, zda soud zástupce vybere z řad advokátů či ne, závisí na jeho úvaze. Soud ustanoví zástupcem advokáta zejména ve složitějších řízeních¹⁴³, nebo pokud ze zákona vyplývá obligatorní zastoupení advokátem.

Jak z výše uvedeného vyplývá, možnost bezplatné právní pomoci je poměrně úzká. Vedle soudem ustanovených zástupců tedy bezplatnou právní pomoc nabízejí i advokáti. Činí tak dobrovolně za sníženou odměnu nebo zcela bezplatně. Takovou právní pomoc může advokátům také nařídit ČAK na základě žádosti osoby¹⁴⁴. Bezplatná právní pomoc je vedle jediného ustanovení o.s.ř. upravena v ZA, konkrétně v jeho §§18 odst. 2 a 18a a 18c. Tato možnost poskytnutí bezplatné právní pomoci byla výrazně rozšířena od účinnosti novely ZA (zákon č. 258/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, zákon č. 120/2001, o soudních exekutorech a jejich činnosti a zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád), která je účinná od 1. července 2018. První z ustanovení reaguje na případy, kdy účastníkovi nebyl ustanoven zástupce-advokát soudem podle zvláštních předpisů, a účastník si ani nemůže zajistit poskytnutí právních služeb jinak. Žadateli z ustanovení plyne právo na to, aby mu ČAK určila advokáta k poskytnutí právní porady nebo právní služby. Ustanovení § 18a ZA se věnuje poskytnutí právní porady, § 18c poskytnutí právní služby. Nicméně zajištění práva na právní pomoc, které vychází z ústavního pořádku, stále není komplexně upraveno a v některých oblastech nadále chybí. Ustanovení §18a poté specifikuje

---

140 JIRSA, Jaromír et al. Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha I §1-78g. Praha: Havlíček Brain Team, 2014, s. 227-228

141 Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 11. 2011, čj. 11 Cmo 246/2011-101

142 Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 1. 2013, čj. 3 Cmo 361/2012-46

143 LAVICKÝ Petr a kol. Občanský soudní řád (§1 až 250). Řízení sporné. Praktický komentář. Praha.: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016, s. 139

144 Bezplatná právní pomoc, [online] [2018-10-28] Dostupné z <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1903>

podmínky, které pro určení advokáta Komorou, musí žadatel splnit. Jde především o výši jeho příjmů za období 6 měsíců před podáním žádosti Komoře, která se váže na částku životního minima¹⁴⁵. Ustanovení se dotýká právních porad v omezené délce – jednorázové porady¹⁴⁶, nikoli zastoupení účastníka v celém občanském řízení. Na zastoupení účastníka v civilním řízení reaguje §18c s poskytnutím právní služby. Bezplatné poskytnutí právní služby neupravuje ZA tak striktně jako poskytnutí právní porady. Podmínky týkající se majetkových poměrů nejsou přesně vyčísleny a vyhovění žádosti se váže na poměry žadatele, které žádost odůvodňují, je tu proto větší prostor pro uvážení Komory¹⁴⁷. Jak píše Svejkský, odměnu advokátům za poskytnutí právní služby podle 18c bude zčásti hradit stát a zčásti ČAK¹⁴⁸.

Jak z výše uvedeného vyplývá, je bezplatná právní pomoc upravena převážně v ZA a zajišťována na základě rozhodnutí stavovské organizace. Tato úprava je poměrně úzká a zřejmě by nemohla dostatečně reagovat na zavedení povinnosti zastoupení advokátem v civilním procesu. Spolu s novým občanským řádem by tedy bylo žádoucí přijmout také samostatný zákon o bezplatné právní pomoci, který by stanovoval jak podmínky pro její poskytnutí, tak zdroje jejího financování. V současné době již existuje návrh zákona o bezplatné právní pomoci¹⁴⁹. V době vypracování této diplomové práce byl návrh zákona o bezplatné právní pomoci na pořadu 20. schůze Poslanecké sněmovny ČR¹⁵⁰, nicméně k datu odevzdání práce neproběhlo první čtení návrhu. Návrh zákona obsahuje podmínky pro poskytnutí bezplatné právní pomoci a stanovuje povinnost soudu nebo jiného orgánu poučit účastníka o možnosti takové právní pomoci (§7). Výslednou podobu zákona či vůbec jeho přijetí po jeho postupu v legislativním procesu lze pouze předvídat. V průběhu legislativního procesu budou zcela jistě uplatňovány pozměňovací návrhy, které by mohly být inspirovány například i španělskou úpravou, která bezplatnou právní pomoc upravuje v LAJG.

Téma bezplatné právní pomoci, ať již v řízení před civilními soudy nebo před jinými orgány je bezpochyby tématem velmi zajímavým, zvláště v době, kdy došlo k jejímu podstatnému

145 při posuzování žádosti je třeba zohlednit i společně posuzované osoby, které jsou na příjmu žadatele závislé

146 minimální délka porady je 30 minut, maximálně má žadatel právo na poskytnutí právní porady v délce 120 minut a to za každý kalendářní rok

147 SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, Alena MACKOVÁ, Martin VYCHOPENĚ a kol. Advokátní právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 324

148 SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, Alena MACKOVÁ, Martin VYCHOPENĚ a kol. Advokátní právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 326

149 VÁLOVÁ, Irena. Komunisté navrhuji plošný zákon o bezplatné právní pomoci včetně zastoupení před soudy. [online] [2018-5-14] Dostupné z <http://www.ceska-justice.cz/2018/05/komuniste-navrhujji-plosny-zakon-o-bezplatne-pravni-pomoci-vcetne-zastoupeni-pred-soudy/>

150 sněmovní tisk č. 152/0, část 1/4 N.z. o zajištění právní pomoci [online] Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=152&CT1=0>

rozšíření a na pořadu dne je i návrh zákona, který by bezplatnou právní pomoc upravoval celistvě. Nicméně není účelem této práce a není ani záměrem autorky danou problematiku vyčerpat. Jisté ovšem je, že možné přijetí nového občanského soudního řádu bude takovou úpravu vyžadovat.

4.2.5. Změny v advokátském stavu a advokátního tarifu

Poslední otázkou, kterou si autorka v této části práce klade, jsou nutné změny, které by vyvolalo zavedení advokátského procesu v advokátském stavu a úprava advokátního tarifu. K problému zřejmě nutnému navýšení počtu advokátů se již autorka vyjádřila v úvaze o zavedení institutu procesního obhájce v českém civilním procesu. Je zřejmé, že právní pomoc by vyžadovalo podstatně více osob a musela by jim být poskytnuta. Autorka se domnívá, že v současnosti je již vytížení advokátů vysoké a současný advokátský stav by nezvládl nápor tolika nových klientů. Dlužno říci, že zavedení advokátského procesu má také za účel vést osoby k myšlence dát přednost smírnému řešení před zahájením řízení a tedy ne nutné potřeby advokáta, nicméně ve věcech, ve kterých je třeba konstitutivního rozhodnutí soudu či osoby nejsou schopny dosažení smírného řešení, bude práce advokátů třeba. Potřebu vyššího počtu advokátů dovozuje autorka také ze srovnání počtu advokátů ve Španělském království a v České republice, které bylo provedeno v předchozí části práce¹⁵¹. Jak by bylo takového navýšení dosaženo je však otázkou velmi složitou, na kterou si autorka netroufá odpovědět. V úvahu by připadalo zatraktivnění vysokoškolského vzdělání v oboru právo, zvýšení počtu studentů přijímaných do takových oborů či úprava podmínek pro zápis do seznamu advokátů vedeného ČAK.

V otázce úpravy advokátského tarifu by bylo hlavní sledování účelu finanční únosnosti advokátského procesu jak ze strany advokátů, tak ze strany účastníků. Ze strany advokátů ve smyslu aby advokát poskytující své služby dosáhl odměny, která by mu za jeho výkon spravedlivě příslušela. Ze strany účastníků pak v takovém smyslu, aby účastník, který nesplní podmínky pro poskytnutí bezplatné právní pomoci, náklady za právní zastoupení unesl bez závažnějších dopadů ne jeho život.

Jak plyne z celého obsahu této části práce, jsou úvahy o zastoupení advokátem v civilním řízení *de lege ferenda* velmi obsáhlé. Existuje nespočet otázek a nespočet odpovědí na zavedení povinného zastoupení advokátem v civilním procesu. Autorka může pouze doufat, že se jí

---

151 ve Španělském království je zhruba 13,8 krát více advokátů než v České republice

podářilo nastínit řtenářř některé z řtěchto otázek a jejich možná řřešení. Je však prací a úvahou zákonodářce a odborné veřejnosti jak na takové otázky bude odpověženo a jaké řřešení bude zvoleno.

Závěr

Autorčíným cílem bylo představit čtenáři úpravu de lege lata zastoupení advokátem v civilním procesu a poukázat na podobnosti i rozdílnosti české a španělské úpravy. Nicméně cílem práce nebylo pouze popsat současný stav právních řádů, ale také uvažovat nad výhodami a nevýhodami úprav a možnou inspirací španělskou úpravou. Neodmyslitelným cílem práce, pak byla úvaha nad úpravou postavení advokáta v civilním procesu de lege ferenda a úpravou institutů s tím souvisejících.

Česká a španělská úprava se v právní úpravě postavení advokáta nejvíce shodují v oblasti úpravy postavení advokáta jako osoby vykonávající advokacii. Požadavky na výkon advokacie a na osobu advokáta od vzdělání po morální kvality jsou téměř shodné. Velmi podobně, ne-li totožně je rovněž vnímán vztah mezi advokátem a klientem, který je založen na vzájemné důvěře, kterou oba právní řády považují za esenciální. Advokát je profesionálem v právu, obhajoba práv jeho klienta je posláním a účelem profese. V těchto oblastech proto autorka dospěla k závěru, že není třeba významných změn právní úpravy.

To, do jaké míry a jakým způsobem advokát hájí práva svého klienta před nezávislým soudem je však oblast, kde se právní řády České republiky a Španělského království odchyľují. V České republice je advokát profesionálem, který zná jak hmotné, tak procesní právo a jeho úkolem při zastupování klienta je vyřešit věc ve sféře hmotného práva a příslušnými úkony, se znalostmi práva procesního, právo klienta uplatnit. Advokát působící ve Španělském království je spíše vnímán jako odborník z hlediska hmotného práva. V oblasti důkladné znalosti procesních předpisů vystupuje jako odborník osoba procesního obhájce, institut českému právnímu řádu neznámý. Procesní obhájce zastává ve španělském civilním procesu rovněž roli zástupce účastníka řízení, jehož zájmy brání, nicméně jeho funkci je třeba vnímat spíše jako prodlouženou ruku soudu. Z hlediska českého právního řádu zastává procesní obhájce funkce svěřované zčásti soudu a zčásti advokátovi. Jak z úvah třetí i čtvrté části práce vyplývá, zavedení institutu procesního obhájce do českého právního řádu se autorce jeví jako nadbytečné a značně složité ať z hlediska personálního, tak ekonomického. Pokud by do civilního řízení přistupovala další osoba, jejíž funkce by byly pouze ty, které v současnosti náleží soudu nebo advokátovi (resp. účastníkovi samotnému nebo jeho zástupci), zvýšily by se tak jen náklady řízení. Navíc pokud by po vzoru španělské úpravy právní řád kladl na osobu procesního obhájce podobné požadavky jako na advokáta, nebyl by podle názoru autorky v České republice dostatek osob, které by takovou funkci mohly zastávat. Jako dílčí závěr tedy vyplývá, že v České republice je úprava

zastoupení účastníka profesionálem v právu upravena jednodušeji, s menšími náklady řízení ale současně stejně kvalitně a dostatečně.

Dalším významným rozdílem mezi procesními úpravami je institut povinného zastoupení advokátem, respektive advokátem a procesním obhájcem v civilním procesu. V tomto ohledu se jeví španělská právní úprava jako inspirativní. Jako největší výhodu advokátského procesu lze spatřovat profesionálnější přístup k řešení právních otázek, zvýšení efektivity procesu a možné zvýšení počtu sporů, které by byly vyřešeny smírnou cestou. V souvislosti se zavedením advokátského procesu je také na místě přijetí zákona o bezplatné právní pomoci, který již byl předložen zákonodárnému sboru, nicméně pozměňovací návrhy mohou čerpat ze španělské úpravy.

Autorka shledává téma práce za aktuální převážně ve světle diskuze nad rekodifikací civilního procesu a představení Věcného záměru občanského soudního řádu, který se postavení advokáta v civilním řízení dotýká a který by, při zavedení navrhovaného advokátského procesu zapojil výrazně více advokátů do řízení před civilním soudem.

Seznam zkratek

Ústava ČR	ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
Listina	Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky
o.s.ř.	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
s.ř.s.	zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní
z.ř.s.	zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
ZA	Zákon č. 85/1996 Sb., zákon o advokacii
ĚŘ	Zákon č. 120/2001 Sb., Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti
SEU	Smlouva o Evropské unii, Úř. věstník C 191, 29.7.1992
LOJP	Ley Orgánica 6/1985, de 1 de julio, del Poder Judicial
LOTG	Ley Orgánica 2/1979, de 3 de octubre, del Tribunal Constitucional
CE	Constitución Española 1978
LEC	Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil
CC	Real Decreto de 24 de julio de 1889 por el que se publica el Código Civil
LAJG	Ley 1/1996, de 10 de enero, de asistencia jurídica gratuita
LPVIG	Ley orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género
EGAE	Real Decreto 658/2001, de 22 de junio, por el que se aprueba el Estatuto General de la Abogacía Española
EGPTE	Real Decreto 1281/2002, de 5 de diciembre, por el que se aprueba el Estatuto General de los Procuradores de los Tribunales de España
CD	Código deontológico

Další zkratky dle textu.

Seznam zdrojů

1. Knihy

České knihy

BALARIN, Jiří in TICHÝ, Luboš (ed.). Odpovědnost advokáta za škodu. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7179-345-8

BALÍK, Stanislav. Advokát v EU. Právní předpisy o advokacii v zemích Evropské unie. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o.. 2004 . ISBN 80-86473-64-3

GERLOCH, Aleš. Teorie práva. 7. vydání. Plzeň.: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-652-1

JIRSA, Jaromír et al. Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha I §1-78g. Praha: Havlíček Brain Team, 2014. ISBN 978-80-87109-39-7

KINDL, Milan a Alexandr ŠÍMA a Ondřej DAVID. Občanské právo procesní. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005. ISBN 80-86898-47-4

KOVÁŘOVÁ, Daniela a kol. Zákon o advokacii a stavovské předpisy. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. ISBN 978-80-7552-631-1

LAVICKÝ Petr a kol. Občanský soudní řád (§1 až 250). Řízení sporné. Praktický komentář. Praha.: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. ISBN 978-80-7478-986-1

MACKOVÁ, Alena. Právní pomoc advokátů a její dostupnost. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2001. ISBN 80-7179-457-0

MELZER, Filip a Petr TÉGL a kol. Občanský zákoník – velký komentář. Svazek III. § 419-654. Praha.: Leges, 2014, ISBN 978-80-7502-003-1

OTT, Emil, SPÁČIL, Jiří, ed. Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního. I. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-922-7

SCHELLEOVÁ, Ilona a kol. Organizace soudnictví a právní služby. Praha: Alfa Publishing, 2006 . ISBN 80-86851-39-7

SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, Alena MACKOVÁ, Martin VYCHOPENĚ a kol. Advokátní právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-659-3

SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, VYCHOPENĚ Martin, KRYM Ladislav, PEJCHAL Aleš a kol. Zákon o advokacii. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7179-248-2

SVOBODA, Karel a Petr SMOLÍK, Občanský soudní řád. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-673-9

SVOBODA, Karel a Renata Šínová a Klára Hamuláková et al. Civilní proces. Obecná část a sporné řízení. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-279-3.

ŠUSTOVÁ, Jana. Odpovědnost za škodu způsobenou při výkonu právnické profese. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-469-8

ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. ISBN 978-80-7478-369-2

WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ et al. Civilní právo procesní. Část první: řízení nalézací. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-076-5

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. Civilní právo procesní. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6

Zahraniční knihy

DÍAZ PITA, Paula. Derecho procesal civil. Tomo I. Madrid: Tecnos, 2016. ISBN 978-84-309-7059-9

GIMENO SENDRA, Vicente. Introducción al Derecho procesal. Madrid: Colex, 2014. ISBN 978-84-942764-3-9

MARÍN CASTÁN, Francisco. Comentarios a la Ley de Enjuiciamiento civil. Tomo I. Valencia: Tirant lo Blanch. ISBN 978-84-90-86-666-5

MARTÍN OSTOS, José de los S. e Consuelo RÍOS MOLINA. Diccionario de Derecho Procesal. Segunda edición. Sevilla: Astigi, 2005. ISBN 84-932268-9-0

MONTERO AROCA, Juan et al. Derecho Jurisdiccional II Proceso civil. 25a edición. Valencia.: Tirant lo Blanch, 2017. ISBN 978-84-9169-129-7

ORTELLS RAMOS, Manuel a kol. Derecho Procesal civil. 13. edición. Valencia: Thomson Reuters Aranzadi. 2014. ISBN 978-84-9197-337-9

ROBLES GARZÓN, Juan Antonio. Conceptos básicos de derecho procesal civil. 5. edición. Madrid: Tecnos, 2013. ISBN 978-84-309-5536-7

2. Články

INDRUCHOVÁ, Eva. Advokátní profese ve vybraných sedmi státech Evropské unie. Bulletin Advokacie, č. 4, 2018

LAVICKÝ, Petr a kol. Věcný záměr civilního řádu soudního z pohledu advokacie. Bulletin advokacie č. 1-2, 2018,

MACKOVÁ, Alena. Opravné prostředky po novele občanského soudního řádu zákonem č. 30/2000 Sb. Bulletin advokacie, 2000, č. 8

ŠLEJHAROVÁ, Markéta. Vybrané projevy ochrany „slabší strany“ z pohledu civilního práva procesního. Bulletin advokacie. 2018, 7-8, 46-50. ISSN 1805-8280

3. Internetové zdroje

Zastoupení přímé a nepřímé. epravo.cz [online]. [cit. 2008-8-20]. Dostupné z <https://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/zastoupeni-prime-a-neprime-55106.html>

RUIZ DE VALBUENA, Irene. El acceso único a la abogacía y la procura está más cerca. cincodias.elpais.com [online]. [cit. 2018-5-7] Dostupné z https://cincodias.elpais.com/cincodias/2018/05/04/legal/1525425055_551054.html

Abogado. Guías jurídicas. Wolters Kluwer [online]. [cit. 2018-10-17] Dostupné z http://www.guiasjuridicas.es/Content/Documento.aspx?params=H4sIAAAAAAAAAEAMtMSbF1jTAAAUNDY3NTtbLUouLM_DxbIwMDCwNzAwu1vPyU1BAXZxRVnumbZiCVmWmVLvnJIZUFqbYIRaWpaqJ-fnZKCrjYeYAAOFU9lxpAAAAWKE

Qué es un procurador? cgpe.es [online] [cit. 2018-10-16] Dostupné z <https://www.cgpe.es/que-es-un-procurador>

Co by měl klient vědět o základních povinnostech advokáta. epravo.cz [online]. [cit. 2001-8-10]. Dostupné z <https://www.epravo.cz/top/clanky/co-by-mel-klient-vedet-o-zakladnich-povinnostech-advokata-11805.html>

FERNÁNDEZ LEÓN, Óscar. La confianza, fundamento de la relación entre abogado-cliente. [online] [cit. 2014-2-10] Dostupné z <http://www.legaltoday.com/gestion-del-despacho/estrategia/articulos/la-confianza-fundamento-de-la-relacion-entre-abogado-cliente>

VYCHOPENĚ, Martin. Advokátský proces?! [online] [cit. 30.4.2013] Dostupné z <https://www.epravo.cz/top/efocus/advokatsky-proces-91196.html>

ŠRÁMEK, Dušan. Povinnost být zastoupen advokátem by se mohla v budoucnu rozšířit. [online] [cit. 3.11.2014] Dostupné z <http://www.ceska-justice.cz/2014/11/povinnost-byt-zastoupen-advokatem-by-se-mohla-v-budoucnu-rozsirit/>

El salario medio que se cobra en cada país europeo (y España no está en el top 10. [online] [cit. 2018-5-24] Dostupné z <https://www.idealista.com/news/finanzas/laboral/2018/05/24/765801-el-salario-medio-que-se-cobra-en-cada-pais-europeo-y-espana-no-esta-en-el-top-10>

Bezplatná právní pomoc, [online] [cit. 2018-10-28] Dostupné z <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1903>

VÁLOVÁ, Irena. Komunisté navrhnou plošný zákon o bezplatné právní pomoci včetně zastoupení před soudy. [online] [cit. 2018-5-14] Dostupné z <http://www.ceska-justice.cz/2018/05/komuniste-navrhuj-plosny-zakon-o-bezplatne-pravni-pomoci-vcetne-zastoupeni-pred-soudy/>

4. Legislativní dokumenty

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky

Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících

Smlouva o Evropské unii, Úř. věstník C 191, 29.7.1992

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu

zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, přísedících a státní správě soudů ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení ve znění pozdějších předpisů
zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních ve znění pozdějších předpisů
zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii ve znění pozdějších předpisů
zákon ČNR č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti ve znění pozdějších předpisů
zákon č. 120/2001 Sb., o exekutorech a exekuční činnosti ve znění pozdějších předpisů
zákon č. 417/2004 Sb., o patentových zástupcích ve znění pozdějších zákonů
vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy
vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb
Ministerstva spravedlnosti č. 197/1996 Sb., advokátní zkušební řád ve znění pozdějších vyhlášek
sněmovní tisk č. 152/0, část 1/4 N.z. o zajištění právní pomoci [online] Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=152&CT1=0>

Ley Orgánica 6/1985, de 1 de julio, del Poder Judicial

Ley Orgánica 2/1979, de 3 de octubre, del Tribunal Constitucional

Constitución Española de 1978

Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil

Ley 22/2003, de 9 de julio, Concursal

Ley 60/2003, de 23 de diciembre, de Arbitraje

Real Decreto de 24 de julio de 1889 por el que se publica el Código Civil

Ley 1/1996, de 10 de enero, de asistencia jurídica gratuita

Ley orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género

Ley 29/2015, de 30 de julio, de cooperación jurídica internacional en materia civil

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 606/2013 ze dne 12. června 2013 o vzájemném uznávání ochranných opatření v občanských věcech

Směrnice Rady ze dne 22. března 1977, o usnadnění účinného výkonu volného pohybu advokátů č. 77/249/EHS

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/5/ES ze dne 16. února 1998, o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 6. července 2005 o uznávání odborných kvalifikací

5. Judikatura

Rozsudek Soudního dvora EU 6/64 Costa v. E.N.E.L. ze dne 15. 7. 1964
Nález Ústavního soudu ze dne 4. prosince 2014, sp. zn. I. ÚS 1041/14
Nález Ústavního soudu ze dne 25. listopadu 2010 sp. zn. II ÚS 889/10-1
Usnesení Ústavního soudu ze dne 9. listopadu 2011, sp. zn. I. ÚS 2474/11
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. dubna 2013, sp. zn. 22 Cdo 3398/2011
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 1999, sp. zn. 2 Cdon 680/1997
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. října 2004, sp. zn. 29 Cdo 466/2002
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. května 2008, sp. zn. 32 Odo 1675/2006,
Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. listopadu 2011, čj. 11 Cmo 246/2011-101
Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. ledna 2013, čj. 3 Cmo 361/2012-46
Sentencia del Tribunal Supremo 303/2009, 12. 5. 2009
Sentencia de Audiencia Provincial Navarra Sección 1a, 23. 2. 2010
Sentencia de Audiencia Provincial Navarra Sección 1a, 7. 5. 2008
Kárná rozhodnutí ČAK
Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK sp.zn. 21/2008
Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK sp. zn. K 63/2011
Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK sp. zn. K 64/2014
Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK sp. zn. K 1/99

6. Jiné zdroje

ČERMÁK, Karel. Pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky text s komentářem JUDr. Karla Čermáka. 2. nezměněné vydání. Praha: ČAK, 2000

Evaluation of the Legal Framework for the Free Movement of Lawyers. Final report, Panteia, Maastrich University, 2012

Věcný záměr občanského soudního řádu. Dostupný z <https://crs.justice.cz/>

Abstrakt

Tématem diplomové práce je komparativní analýza zastoupení advokátem v českém a španělském civilním procesu. První část práce se věnuje pojmu civilního procesu a jeho druhům. Druhá část práce obsahuje vymezení institutu zastoupení v civilním procesu a jeho druhů v českém a španělském právním řádu. Třetí, stěžejní část práce se věnuje roli a postavení advokáta v civilním procesu a vztahu mezi advokátem a klientem. Třetí část se také věnuje osobě advokáta a požadavkům, které na něj klade právní řád. V případě osoby advokáta, jako odborníka v právu a člena advokátského stavu, se právní řády obou států velmi podobají a stejně je tomu tak i v případě úpravy a podstaty vztahu mezi advokátem a klientem. Významné rozdíly však existují v rolích, které advokát jako zástupce účastníka před soudem zastává, respektive rozsah jeho činnosti. Prvním rozdílem je existence institutu procesního obhájce ve španělském procesním právu, který v České republice neexistuje, a jehož roli zastává zčásti soud a zčásti účastník řízení sám či jeho zástupce. Druhým rozdílem je ve Španělském království šířeji stanovená povinnost zastoupení advokátem v civilním procesu, která by mohla být pro českou právní úpravu inspirací. Poslední, čtvrtá, část práce je věnována úvahám *de lege ferenda*, a reaguje hlavně na možnost zavedení advokátského procesu do českého právního řádu. Povinnost zastoupení advokátem v civilním procesu je podstatnou změnou, která je zahrnuta ve Věcném záměru občanského soudního řádu. Tento návrh úpravy by mohl nahradit občanský soudní řád z roku 1963. Dále jsou nastíněny důsledky zavedení advokátského procesu a opatření, která by s takovou změnou právního řádu musela být přijata. Takovým opatřením by bylo i přijetí zákona o bezplatné právní pomoci. Jednou z úvah *de lege ferenda* je i posouzení zavedení institutu procesního obhájce, který se ovšem jeví jako institut pro český právní řád nadbytečný a nákladný.

Klíčová slova: zastoupení – advokát – povinnost zastoupení

Abstract

Comparative analysis of representation by the attorney in Czech and Spanish civil proceedings

The subject of the diploma thesis is the comparative analysis of representation by the attorney in Czech and Spanish civil proceedings. The first part is dedicated to concepts of civil procedure and its categories. The second part contains a definition of the concept of representation in the civil procedure and its categories in the Czech and the Spanish law. The third part which is crucial for this thesis focus on the role and the position of an attorney in the civil procedure and on the relationship between the attorney and his client. The third part is also dedicated to the attorney and the requirements the attorney has to meet according to the law. In case of the attorney, as a professional in law and as a member of a bar association, and in case of the relationship between attorney and his client - Czech and the Spanish law are very similar to each other. However significant differences exist in roles which attorney holds - precisely the extent of his activity as a representative of the participant. One of differences is an existence of the legal institute of the legal representative in the Spanish procedural law. This legal institute does not exist in the Czech procedural law and its functions belongs to the Court and to the participant itself or to his representative. Another difference lies in the legal obligation of being represented by the attorney. In the Kingdom of Spain this obligation is set down by law in a lot more cases than in the Czech Republic and this regulation could be an inspiration for the Czech law. The last part consist the consideration de lege ferenda and the author focuses on the possibility of the wider obligation to be represented by the attorney. The obligation to be represented by the attorney would be a significant change in the Czech civil proceedings and is included in the White Paper of the Rules of Civil Procedure. The White Paper is a draft of the regulation which could replace Rules of Civil Procedure from 1963. In continuation there are outlined the consequences of the new regulation and the measures which would have to be made with the change of law. One of these measures would be an adoption of the Free Legal Aid Act. One of the considerations de lege ferenda is an evaluation of the regulation of the legal institute of the legal representative in the Czech law. However the legal representative seems to be a spare and expensive legal institute in the Czech law.

Key words: representation – attorney – obligation to be represented

Resumen

El análisis comparativo de la representación procesal por el abogado en el proceso civil checo y español

El tema de la tesina es el análisis comparativo de la representación procesal por el abogado en el proceso civil checo y español. La primera parte de la tesina se dedica al concepto del proceso civil y sus clases. La segunda parte de la tesina contiene la definición del instituto jurídico de la representación en el proceso civil y sus clases en el ordenamiento jurídico checo y español. La tercera parte, la parte fundamental, presenta el papel y la posición del abogado en el proceso civil y la relación entre el abogado y su cliente. La tercera parte también analiza el abogado y los requisitos que le pone el ordenamiento jurídico para ejecutar su profesión. En el caso del abogado, como el profesional del derecho y el miembro del colegio profesional, y en el caso de la relación entre el abogado y su cliente, los ordenamientos jurídicos son muy similares. Sin embargo las diferencias significativas existen entre los papeles del abogado como el representante de la parte del proceso, mejor dicho en el ámbito de su actividad. La primera diferencia es la existencia de la persona del procurador en el proceso civil español, ya que en el proceso civil checo no existe y su función desempeña el Tribunal y la parte o su representante. La segunda diferencia es la obligación de ser representado por el abogado y el procurador. La ley española obliga las partes a ser representadas por el abogado y el procurador en mucho más casos que la ley checa. En este caso la normativa española podría ser inspiradora por la normativa checa. La última parte de la tesina aporta las consideraciones de lege ferenda y se enfoca en particular a la posibilidad de la regulación y ampliación de la obligación de ser representado por el abogado en el proceso civil checo. La obligación de ser representado por el abogado sería un gran cambio y está incluido en el Libro blanco de la Ley de Enjuiciamiento Civil checo. El Libro blanco de la Ley de Enjuiciamiento Civil es el proyecto de la ley que reemplazaría la Ley de Enjuiciamiento Civil del 1963. A continuación la tesina destaca las consecuencias de la obligación de ser representado por el abogado en el proceso civil y las medidas que deberían ser adoptadas con el cambio del ordenamiento jurídico. Una de las medidas adoptadas también sería la adopción de la Ley de Asistencia jurídica gratuita. La consideración de lege ferenda es también la evaluación de la adopción del instituto jurídico del procurador. No obstante, el procurador resulta como un instituto jurídico sobrante y costoso para el proceso civil checo.

Palabra clave: representación – abogado – la obligación de ser representado